

ELOFIZETÉS.

HELYBEN ÉS VIDÉKEN
Egy évre ... 36 kor.
Fél évre ... 18 kor.
Egy negyed évre ... 9 kor.
Egy órára ... 3 kor.

Nyilttéri közlemények
megállapodás szerint.

ARADI KOZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut. 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 131.

Arad, 1917.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Kedd, augusztus 7.

Minden a régi marad.

Kinos jelenet történt ma az aradi közéletmezési hivatalban. Egy anya bevitte a hivatalba gyermekét és kenyeret kért a számára, mert azt a néhány deka lisztet, amit a hatóságtól kapott, már elfogyasztotta. Természetesen lisztet ma a legjobb akarattal sem tudtak adni és az anya azzal a szomorú tudattal távozott, hogy a családja holnapig tünni és szenvedni lesz kénytelen. A városi közéletmezési hivatalt igazán nem lehet felelőssé tenni ezért a szomorú eseményért. A hivatal csak annyi lisztet adhat, amennyit felülről engedélyeznek, most pedig olyan kevés kenyeret szabad fogyasztani, hogy azzal lehetetlenség munkaképessé tenni az emberi szervezetet.

Ez pedig sehogy sincs így jól. Az intéző köröknek be kell látni, hogy a mai és a jövő évről megállapított fejadag teljesen elégtelen. Nem értjük, miért takarékoskodnak ennyire a gabonával, amikor már esztendőik óta nem volt olyan bő termés, mint az idén. Odafent is jól tudják, hogy a mostani fejkvóta mellett képtelenek az emberek a munkájukat rendesen elvégezni, és ha mégis kielégítő módon dolgoznak, ez azt bizonyítja, hogy valahonnét — mint mondani szokták, — a föld alól is előteremtik a szervezetük fűtéséhez szükséges búzát.

Ez tehát azt dokumentálja, hogy elég buza van az országban, de rendszer uton nem lehet hozzájutni és az emberek a rendeletek kijátszásával, a maximális ár túllépésével szerzik meg táplálékukat. Mire való ez a rendszertelenség? Ha van az országban elég gabona, aminthogy tényleg van, akkor ne nyomorítsák meg a szegény polgárságot a hihetetlenül csekély adagolással. Lássák be végre a legfőbb intéző körök, hogy a gyomrunkat nem lehet megcsalni. A háboruban mindenkit félre tudnak vezetni, be tudnak csapni, ki tudnak játszani, csak a gyomor marad csalhatatlan. Ha ezzel a megdönthetetlen axiómával számolnak a közéletmezés bölcsei, akkor nem szabják szükre az adagokat és nem tiltják el Arad lakóit attól, hogy a szomszédos falvakban is vásárolhassanak és nem kényszerítik őket a rettenetes drága gabonacsempészetre. Miért a bevásárlás megszorítása? Miért a különbség a falu és a város között? Hol van a bölc, aki erre megnyugtató választ tud adni, amikor az országban kitűnő termés van? Talán megnyugszunk, ha kielégítő választ kapunk. Azt hittük,

hogy az új rendszer szakít az eddigi gyakorlattal. Sajnos, azonban háztartásunkban minden a régi marad, csak a wirtschafternek változtak.

Radaucot elfoglaltuk.

(Ágyuharc az egész Isonzó fronton.)

Budapest, augusztus 6. (Hivatalos.) A főhadiszállás jelenti:

Keleti harcok:

Mackensen vezértábornagy hadesoporijánál helyenként élénk tüzérségi harc.

A József főherceg vezérezredes hadseregarcvonala ellen intézett román-országi offenzíva, melyet az entente sajtója nagy örömmel üdvözölt, eredményeiben nyilvánvalóan nagyon a várakozáson alul maradt. A Cassinu vidéki ellenséges támadások eltekintve az ellenség nagy veszteségeitől, más eredménnyel egyáltalában nem jártak. A harmas országhatár területén és Gorahumora irányában újabb előrehaladást tettünk. Honvédek és magyar népfelkelők az ellenséget kivetették Radaucotól északnyugatra levő állásaiból és heves orosz támadások vitéz visszaverése után bevonultak a városba. A Szereth mindkét oldalán közeledünk a határhoz. Csernovitztól délkeletre és északkeletre az ellenség heves ellenállást fejt ki a szövetségesek előrenyomulásával szemben. A Zbrucznál orosz részleges támadások.

Olasz harcok:

Az ellenséges tüzérség tüzelését tegnap váltakozó erővel az egész Isonzó-trontra Tolmeintől a tengerig kiterjesztette.

Balkán harcok:

Nincs különös esemény. — A vezérkar főnöke. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Berlin, augusztus 6. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Keleti harcok:

Lipóti hajó herceg vezértábornagy arcvonala.

Böhm Ermóli vezérezredes hadesoporija:

A Zbrucz mentén helyi csatározások. A Dnyeszter és a Pruth között az oroszok újabb harcra készültek fel.

József főherceg vezérezredes arcvonala:

Csernovitztól délkeletre a román határon az ellenség ellentállást fejt ki, támadásunk folyamatban van. Szereth (város) előtt állunk és Radaucot heves harcok után elfoglaltuk. A Moldova két oldalán és a Bisztricza keleti partján orosz utóvédektől több magaslati állást elragadtunk. A románoknak a Gasiruluin és a Lepsa kolostornál, a Putna völgytől északra, megsemmisített támadásai nagy veszteségeik mellett meghiúsultak.

Mackensen vezértábornagy hadesoporija:

A hegység és a Duna között a harci tevékenység egyes helyeken feléledt.

Macedóniai harcok:

A helyzet változatlan. Ludendorff, első főszállásmaester. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Visszavert angol támadások.

Berlin, aug. 6. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállásról jelenti:

Nyugati harcok:

Flandriában a tüztevékenység nappal nagyjából csökken maradt. Egyes szakaszokon este a tüzérségi tevékenység nagyobb hevességet ért el. Az Ypern—lomin-i országut és Leps között éjjel és ma reggel állásaink ellen intézett erős angol részleges támadásokat mindenütt visszavertük. Az állásaink jól ismert tölesérmezőben rohamesapataink eredményes vállalkozásai

kat hajtottak végre. Az arcvonalunk előtt szétlőve fekvő 25 páncélos gépkocsiból több géppuskát szállítottunk be. A többi hadseregnél a harci tevékenység a nap folyamán csak zárótüzelésben merült ki és csak este fokozódott. A Labassee-csatorna és a Scarpe között és a Chemin des Dameson előtéri csatározások ránk nézve kedvezően végződtek. Gontermann hadnagy légi harcban 25-ik ellenfelét lőtte le. — **Ludendorff**, első főszállásmester. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Kiadják a vásárlási igazolványokat.

(A rossz helyre címzett „ultimátum“.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Ma délután öt órakor tartotta meg az élmezési felügyelő bizottság várva-várt ülését a városháza közgyűlési termében, amelyen Barabás Béla dr. főispán és Exterde Kálmán báró a közélmezési ügyosztály vezetője beszámoltak budapesti utjukról.

Miután Varjassy polgármester az ülést megnyitotta, Exterde báró elmondotta, hogy jártak a belügyminisztériumban és az Országos Közélmezési Hiv.-nál és a közbenjárásnak első és legfontosabb eredménye az volt, hogy Arad város nyolc és fél waggon hátralékos lisztjét sikerült kiutaltatniok. Ebből a mennyiségből holnap már meg is kezdik a kiosztást, a közönség tehát nyugodt lehet, mindenki megkapja a neki kijáró lisztadagokat. A lisztet a régi arányban keverve utalták ki. Ezenkívül kaptak még ötven mázsa kölest, amelynek holnap sajtón megfogják a kiosztását kezdeni. Ama kérésükre hogy augusztus 15-től kezdve az új kontingens állapítsák meg, Arad város részére nem tudtak határozott ígéretet kapni, mert Hadik János gróf az Országos Közélmezési Hivatal új vezetője és Kiszely miniszteri tanácsos Bécsben vannak és csak kedden vagy szerdán érkeznek vissza Budapestre. Kérésüket azonban előjegyezték és értesíteni fogják Arad várost az eredményről. Arra a kérésünkre vonatkozólag, hogy az átmeneti időben Arad város lakossága részére Országos Közélmezési Hivatal utalja ki, azt a szükséges negyvenegy és fél waggon lisztet az választ nyerték, hogy ekkora mennyiségről nem lehet szó, de valamivel kevesebbet fognak kapni.

Ami a legfontosabb:

a felsőbb utasítás értelmében a vásárlási engedélyeket ki kell adni.

Ragaszkodnak ehhez úgy a minisztériumban, mint az Országos Közélmezési Hivatalban, mert azt akarják ezzel elérni, hogy az ellátatlanok száma apadjon. Határozott utasítás szerint tehát a vásárlási igazolványokat Arad város területére a polgármesternek azonnal ki kell adnia. Hogy a hivatalban való tórlódást elkerülhessék, Exterde Kálmán báró a gabonavásárlási engedélyek kiadására ugyanazt a rendszert fogja életbe léptetni, amelyet legutóbb a befűlnek való cukorkiosztásnál követett. Mindenki akinek gabonaszükséglete valamely termelőnél biztosítva van, vegyen két fillérért egy gabonavásárlási nyomtatványt a Keppich-féle papírkereskedésben, azt állítsa ki és a saját címére megcímezett borítékban felbélyegezve adja le a városháza portásánál.

Végül jelentette Exterde báró, hogy a gabonavásárlás jogának a közeli járásokra általuk kárt kiterjesztését nem biztosították, mert sem a belügyminisztériumban, sem az Országos Közélmezési Hivatalnál nem tudják, hogy az új elnök erre vonatkozólag milyen álláspontot foglal el. Valószínű azonban, hogy az elnök lesznek felhatalmazva arra, hogy az

egyes törvényhatóságok vásárlási engedélyei a szomszédos járásokra ők terjessék ki.

Exterde Kálmán báró jelentése után Csillag Géza munkáskiküldött szólalt fel és kijelentette, hogy csatlakozik ahhoz a multkori indítványhoz, amely szerint a százötven waggon aradi termésű gabonát az egész lakosság között osszák szét egyötöd arányban. Bejelenti, hogyha a polgármester a nála jelentkező magánosoknak holnap a vásárlási engedélyeket kiadja, akkor az egész munkásság a már jól ismert véső eszközök fog folyamodni, amelyért magáról és társairól már előre elhárítja a felelőséget.

Barabás Béla dr. főispán kijelentette, hogy a miniszter rendeletét a polgármesternek végre kell hajtania.

Nem helyesli, hogy a munkások ilyen ultimátummal állnak elő.

Ha a munkások azt látnák, hogy rövidséget szenvednek valamiben, akkor joguk volna ilyen tiltakozásra, de most ez az eset nincsen, most csak a törvény szerint járnak el.

Varjassy Lajos dr.: Tárgyi tévedésben vannak a munkások akkor, amikor a város vezetőségét támadják, amely felsőbb utasításra cselekszik. Az ultimátumot rossz helyre adrszálták, mert a polgármesternek nincs módjában változtatni a rendeletben, ő csak az utasítást hajtja végre, az ultimátumot Hadik János grófhoz, vagy Mezőssy Bélához kellene a munkásoknak adrszálniok és ezzel lehetne is eredményt elérni. Arról lehetne is vitatkozni, hogy a Közélmezési Hivatal módosított gabonabeszerezési rendelete jó-e vagy rossz, de a polgármesternek még sincs módjában azon változtatni. A polgármester köteles végrehajtani a felsőbb utasítást. Ha a többi városok munkássága a aradival együtt illékes helyre tiltakozó felterjesztést intéz, bizonyára meghallgatják a munkások óhajait.

Barabás Béla főispán is szívesen ír Hadiknak és a munkások kérelmeit készségesen tolmácsolja. Nem a polgármestert kell arra kérni, hogy az aradi engedélyeket ne adja ki, hanem Hadiktól kell azt követelni, hogy terjessze ki a vásárlási engedélyt a környékre. Indítványozza, hogy a

munkások foglalják össze egy memorandumba összes követelményeiket

és ezt ő elfogja az Országos Közélmezési Hivatalhoz juttatni és arról is gondoskodni fog, hogy ott meghallgassák.

Mieszne Ernő gazdasági felügyelő, azt bizonyította, hogy a vásárlási igazolványok kiadásával senki sem jár rosszul. Kétségtelen, hogy a polgármesternek ezeket az igazolványokat ki kell adnia és nem érti a munkások tiltakozását az igazolványok kiadása ellen.

Ezután Hollós munkásbizottsági tag szóval fel és indokokat hozott fel arra, hogy miért tiltakozik a munkásság a vásárlási igazolványok kiadása ellen. Valószínű, hogy azok, akik most gabonát kapnak, hamarabb elfogyasztják

azt a törvény szerint megállapított időnél és így ismét hatósági ellátásra lesznek utalva.

Exterde Kálmán báró: Dyen eset nem fordulhat elő, mert az örleési igazolványokat éppen ebből a szempontból

csak három hónapra szükséges mennyiségre adják ki.

A rendelet megengedi ugyan, hogy a közélmezési alaptól a város vásároljon gabonát a szegényebb néposztályoktól, de ez csak akkor időszerű, ha kiterjesztik a vásárlási engedélyt a környékre. Feltéri tehát a főispánt, mindent kövessen el, hogy a vásárlási engedélyt kiterjesszék.

Málek Lajos dr. szerint nem lehet határvonalat húzni a polgárság és munkásság között. A város vezetőségének az a feladata, hogy egyöntetűen gondoskodjék a munkás és polgár mindennapijáról. A most uralomra jutó demokrácia is azt követeli. Bizzák a polgármester és a főispán kötelességtudására és ügyszeretetére, hogy ők mindent elfognak követni, hogy a munkások és a polgárok egzisztenciáját biztosítsák. A város nem intéző, hanem csak végrehajtó hatalom, nem tőle függ a rendelet módosítása. Az ajánlja tehát a munkásbizottsági tagoknak, hogy mint a főispán ajánlotta, foglalják irásba összes kívánságaikat és adják át a főispánnak, aki továbbítani fogja felfelé. Ha azután akkor sem fogják teljesíteni a követeléseket felsőbb helyen, akkor lehet tovább menni az eszközök terén, de addig és itt a bizottságban nem egymással szemben, hanem egymás mellett kell dolgozni.

Varjassy Lajos polgármester: Nem segít az úgyn a multak hibáinak szellőztetése. Egyébként kijelenti, hogy a munkásság legkevésbé tehet szemrehányást a városi hatóságnak, mert igenis az mindig az érdekeiket különösen szem előtt tartva járt el, és a többi polgárokkal szemben előnyben részesítette őket. Fogadják el tehát a főispán javaslatát, készítsenek memorandumot. Az, hogy a vásárlási engedélyeket ki nem adták,

már eddig is igazságtalanság volt a többi lakossággal szemben.

Ha a munkások szereznek gabonát, akkor kapnak vásárlási engedélyt, mert a rendelet úgy szól, hogy engedélyt csak annak adjanak ki, aki megjelöli a helyet, ahol tud vásárolni. Ismétli panaszait irásba foglalva, a munkások adják át a főispánnak és kéri, hogy a gabonavásárlási igazolványok kiadásába a munkások nyugodjanak bele, mert ha nem, ő neki akkor is kötelessége végrehajtani a felsőbb rendeletet. A memorandumnak bizonyára lesz eredménye, de megjegyzi, hogy még ha nem is terjesztik ki a vásárlási engedélyeket, akkor a mostani jó termés mellett van elég gabona és a munkások a hadi termény útján hozzájuthatnak, ami a legjobb ellátási mód.

Horvát József: Megnyugvással vehetik tudomásul a munkások, hogy a vásárlási engedélyeket kiadják, mert eddig is ki kellett volna adni. A visszatartás hátrányos volt valamennyiünkre és a közérdekbe ütközött, mert a Haditermény eddig is vásárolt, Aradon is vásárolhatott és ma már csak itt beszélnek arról, hogy százötven waggon gabonája van Aradnak,

a valóságban nincsen talán még öt waggon sem.

Helyesen mondotta a polgármester, hogy a Haditermény útján való a legjobb ellátási mód.

Hoffmann Adolf waggonyári igazgató szerint az egész megbeszélés helytelen irányban halad, amikor azzal a csekélységgel foglalkoznak, hogy kiadják-e az aradi csekély gabonára

a vásárlási igazolványokat. Igazság szerint nem volna szabad kiadni, de miután a polgármesternek kötelessége, nem olyan nagy baj, ha kiadják is. Ellenben az iránt kell minden befolyásunkat latbavetni, hogy a város bizottsága az ellátatlanok részére szükséges egész gabona mennyiséget és hogy mindenki egyformán legyen ellátva. A munkásság vigye keresztül fent, hogy terjesszék ki a vásárlási engedélyt.

Az eddigi vita tényleg helytelen mederben mozgott — mondotta — Schusztér Ödön dr. Maga a munkásság sem azt akarja elérni, hogy egyáltalában ne adjanak ki vásárlási igazolványt, hanem azt, hogy a meglévő gabonában ne egyesek részesüljenek, hanem valamennyien. Ezért a következő áthidaló indítványt teszi: Arad város lakossága foglalja le a saját maga részére az Aradon meglévő gabonakészleteket és ezt a munkásság és polgárság között egyenlő arányban osszák szét. A lefoglalt gabonát szűkebb bizottság ossza szét. Ez esetben nem helyezkednek szembe a kormányrendelettel, viszont a vagyontalanok is részesednek gabonában. A munkásság követeli, hogy a környékből való bevásárlási engedélyt a város szerezzze meg és alkalmazza elsősorban a kisemberek javára. Csatlakozik ahhoz az indítványhoz, hogy a munkásság memorandumban összefoglalja követeléseit és a főispán ezt nyomtatékosan eljuttatja az Országos Közélelmezési Hivatalhoz.

Több felszólalás után az elnöklő Varjassy Lajos polgármester kimondta a határozatot amely szerint

a vásárlási engedélyeket az Exterde báró által ajánlott módon kiadják,

továbbá megtesznek minden lehetőt, hogy az Országos Közélelmezési Hivatal a vásárlási engedélyt a környékre is kiterjessze.

(A munkásképviselek nyilatkozata.)

A következők közlésére kérték fel az Aradi Közlöny szerkesztőségét:

Nyilatkozat. A közlelmezési bizottságnak tegnapi napon megtartott ülésén Varjassy polgármester ur bejelenté, hogy a vonatkozó rendelet utasításához képest az Arad város területére szóló bevásárlási engedélyt kiadja. Ezen rendelkezés folytán a polgárság azon osztálya, mely vagyoni viszonyainál fogva egész évi gabonaszükségletét beszerezheti, kivételesen kedvező helyzetbe került, ennél fogva az aradi szervezett munkásság, kispolgárság és általában a város vagyontalan polgárságának érdekei védelmében a szervezett munkásság és kispolgárság érdekeit képviselő közlelmezési-bizottsági tagok ezen bevásárlási engedélyek kibocsátását elleneztek azon elvi álláspontból, hogy a város egész polgársága egyenlő ellátásban részesüljön. A bevásárlási igazolványok kiadásával kapcsolatban azonban úgy Barabás főispán ur, mint a polgármester ur határozott ígéretet tettek arra nézve, hogy teljes erővel és igyekezettel gondoskodni fognak arról, hogy a város a határain kívül fekvő területre kapjon bevásárlási engedélyt, és hogy maga a város szerezzze be polgárainak egész évi szükségletét akár a vidéken való bevásárlás, akár közvetlenül a Közlelmezési Hivatal útján. A szervezett munkásság és kispolgárság érdekei védelmében eljáró alulírott közlelmezési bizottsági tagok tehát fokozott gondossággal kívánunk öröködni és minden erőnkkel odahatni, hogy ez ígéretük teljesíthessék és hogy a város minden polgárának, különösen vagyontalan rétegeinek ellátása kifogástalan legyen és hogy a múlt év hibái és nékülözései a jövőben fel ne merüljenek. A szervezett munkásság által kijelölt közlelmezési bizottsági tagok.

Az „ARADI KÖZLÖNY

már a kora reggeli órákban kapható minden nagyobb papírkere; kedésben és dohánytűzsdébe is

Érdekes ut a gyárostól az ügynökig.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az Aradi Közlöny pár nap előtti számában röviden említést tett arról, hogy a pipere szappannal kereskedők a közönség igényeit rendkívül korlátozott mértékben tudják kielégíteni, a zsiradékközponttól vett rendelet alapján minden vevőnek csakis egy darab pipere szappant szabad kiszolgáltatniok. Amikor e kérdéssel kapcsolatban a megismert visszaélést akarjuk a nagyközönség elé állítani, mindenekei előtt meg kell említeni, hogy a zsiradékközpont hadi pipere szappant is hoz forgalomba és e hadi pipere szappannak darabja egy korona husz fillér. Ugyanily nagyságu nem hadi pipere szappan darabja négy korona ötven fillér. Értelhető tehát, hogy a kereskedőknél mily nagy keresletnek örvendenének a hadi pipere szappanok, de ha tudjuk azt, hogy a kereskedők mily korlátozott mértékben kapják a zsiradékközponttól, akkor megfogjuk érteni, hogy a közönség a legkisebb tartózkodás nélkül is szívesen fizeti meg a nem hadi pipere szappanokért a négy korona ötven filléres árat, csak hogy hozzájuthasson az egészséget óvó legfontosabb háztartási cikkhez.

Tudunk esetet, amikor egy aradi kereskedő a hadi pipere szappan darabját a maximált egy korona husz fillér ár helyett két korona árért hozta forgalomba és a boldog vevő, jólét tudta, hogy többet fizetett, mint amennyit tőle kérni szabad lett volna, eltekintett a kereskedő feljelentésétől azért, hogy biztosítsa magának jövőben is a szappanvásárlás lehetőségét. Nem csodálkozhatunk azon, ha ily esetek biztatólag hatnak egy-egy kereskedőre s szinte buzdíthatják egymáselyiket arra, hogy elvonva a reudes eladástól az árat, dugva, drágábban adják azt el azoknak, akik szívesen fizetnek az előirt maximális árnál többet, csak hogy az ismert kereskedőnél szappanhoz jussanak.

Az Aradi Közlöny tudósítójának alkalma volt beszélgetést folytatni az egyik aradi drogista cég belfogójával s tőle felvilágosítást kérni azokra a mizériákra, amelyeket a pipere szappan körül Arad közönségének el kell szenvednie. A kereskedő szinte fájdalommal adta meg a hozzá intézett kérdésekre a választ:

— Uram pár nappal ezelőtt jöttem haza Budapestről és egy jelentéktelen kis ládában négyezer korona értékű pipere szappant hoztam haza. Máskor ezért a pénzért súlyos, nehéz ládákat állíthattam volna az üzletem elé, ma azonban összehasonlíthatatlanul kisebb mennyiséggel kell kielégítenem vásárló közönségem igényeit és erre sem volnék képes akkor, ha nem ismerném mindazokat az utakat, amelyeken a mai szomorú kereskedelmi világban az árubeszerezések lehetőek. A gyáros felsőbb rendelethe nem ad ki többet egy-egy vevőjének bármily nagy volt legyen is annak a béke időben pipere szappan fogyasztása, két-három tucatnál. Amikor a gyárostól átvettem tízenyele koronás egységáron ezeket a pipere szappanokat, ugyanakkor elmentem az egyik jól ismert kereskedelmi ügynökhöz és ott nyomban vehettem tőle harminc tucat pipere szappant. Az ügynöknek azonban már a pipere szappanért, ugyan azért amit a gyárostól tízenyele koronáért kaptam, negyvenkét koronát kellett fizetnem. Nem áll módomban kutatni azt, hogy míg mi kereskedők a gyárostól csak két tucat szappant kaphatunk, megrendeléseinkre egymásután jönnek a rövid elutasító válaszok, hogy áru nincs, vagy csak igen korlátozott mértékben kapható, hogyan és honnan jutnak

ezek az ügynökök annyi szappanhoz, hogy egyszerre harminc tucatot is tudjon nekem átengedni. Felvetődik önkénytelenül az a kérdés, nem osztzik-e a gyáros az ügynökökkel a tisztességtelen hasznon? Igen természetes következménye ennek a láncereskedelemnek az, hogy a pipere szappan mire a mi kezünkbe jut, oly magas áron áll, hogy kénytelenek vagyunk pirulásunk mellett kérni a szappan darabjéért négy korona, négy korona ötven fillért. A közönségnek nincs fogalma arról, hogy mi kereskedők mily nehéz utakon és módokon tudunk jutni áruhoz s mi magunk mennyire tehetetlenül ki vagyunk téve a láncereskedelem kíméletlen uzsorájának. Alig van áru, amelynél jobban és szomorubbabban tapasztalná a közönség ennek a láncereskedelemnek az átkos hatását, mint a pipere szappannál. Teljesen hasonló a helyzet a zsiros szódánál amely dacára annak, hogy nyolcvan fillérben maximálított az ára, kereskedőknél nem vásárolható olcsóbban mint három korona husz, három korona negyven fillér s hiába mindentéle intézkedés, a zsiros szóda amíg az ügynökök közén keresztül a közönséghez jut, a maximális ár háromszorosán juthat csak a szappanfőzéshez, hogy megdrágítsa ezt a legfontosabb, ennek a nélkülözhetetlen háztartási cikknek az előállítását.

Aradi hősök aradi hadiözvegyeknek.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Rendkívül megtisztelő és kitüntető megbízatást kapott az Aradi Közlöny szerkesztősége az aradi hősökötől, akik immár harminedik esztendője állnak fegyverben és védik határainkat. Akik azonban nemcsak a gyilkos eszközök használatában, a katonai erényekben tündökölnek, hanem eddig is számtalanszor adták emberséges, nemes szívüknek tanujelét. Még élénken él emlékében az aradi és aradmegyei közönségnek az a levél, amelyet Vlád Sándor őrnagy irt az alárendelt 33-asok nevében Aradváros polgármesteréhez és amelyben bejelentette, hogy több ezer koronát gyűjtöttek néhány fillérenyi napi zsoldjukból azok az aradi és aradmegyei népfelkelők, akik az Isonzó mellett állnak őrt és a pénzt arra szánták, hogy a náluk szerencsétlenebbeknek, az elesett hősök özvegyeinek és árváinak juttassa a polgármester.

Ma az Aradi Közlöny szerkesztősége Szigethy főhadnagytól kapott az aradiak nagylelkűségének újabb tanúságát bizonyító sorokat, amelyek azt mutatják, hogy ott ahol a legnagyobb és leggazdagabb aratását tartja most a halál ahól az egyik perc nem olyan, mint a másik, ott is él minden vészen és viharon át az örök emberi szeretet és irgalmasság, és még a csaták, a harcok megkeményítő ökle sem tudja összezuzni az emberi szívben virágzó végtelen gyöngéd szeretetet. A nekünk mindenkor drága írás a következő:

Igen tisztelt Főszerkesztő ur!

A mai napon b. címére ötszáz koronát adott fel a 33. gyalogezred ...menetszázad tisztikara és legénysége azzal a kéréssel, hogy ezen összeget két többgyermekes özvegy között, akiknek férjük a 33. gyalogezred kötelékében hősi halált haltak, kik tényleg gyors segélyre szorulnak, két egyenlő részre ossza ki. Főszerkesztő

ur szíveségét előre is köszönöm a 33. gyalogezred menetszákad tisztikara és legénysége nevében.
Szigethy, főhadnagy.

Az Aradi Közlöny szerkesztősége a mai napon a pótzászlóalj parancsnoksághoz fordult azzal a kéréssel, hogy ő szíveskedjék megjelölni azt a két özeget, akiknek eme nem-szen érző bajtársak sokszorosan becses adományát eljuttassuk. A zászlóalj parancsnokság részéről azt az ígéretet kaptuk, hogy rövidesen ki fogja jelölni a segítségre érdemes rászorult családokat.

A kulturpalota igazgatói állása.

Írta: Kara Győző.

(Befejező cikk.)

A kulturpalota szervezeti szabályzatának megváltoztatásánál még sürgősebb követelmény és feladatnak mutatkozik a Kölcsey-Egyesület alapos átszervezése. Midőn az egyesület megalakult, alapszabályai a hazai irodalom pártolását állapították meg, mint főcél.

Amint Varjassy Árpád került az egyesület élére, az alapszabályok e részében messze-menő eltérés következett be. Varjassy nem volt író ember, irodalommal nem igen foglalkozott; de volt benne nagy munkakedv, s még nagyobb munka- és alkotó erő, s így ennek keresvén érvényesülést, az egyesület működését a közművelődésre terelte át. E téren tiszteletreméltó eredményt ért el; szebbnél-szebb alkotások fűződnek az ő nevéhez, s munkálkodásának koronáját képezi a kulturpalota megteremtése.

Ennek megteremtésénél az ősi Saturnus monda ismétlődött megfordított alakjában; nem az apa ette meg gyermekét, hanem a gyermek az apját; a kulturpalota felszívta magába az egyesületet, pedig másképp volt tervezve. „A város közönsége nevében fordulok önhöz, mint a K. E. elnökéhez” — így szólt a palota megnyitási ünnepélyén a polgármester Varjassy Árpádhoz — „arra kérve, hogy városunkat eme közművelődési intézetünk szellemi működésében támogatni és irányítani szíveskedjék.” Ezzel a kulturpalota és a K. E. egygyé forrva kezdhették meg a munkát a város kulturális életének vezetésére, s a titkári jelentés szerint „ünnepélyes óra volt az, amelyben az egyesület választmányja először lépte át hivatalosan a palota küszöbét”, ahol azonban csakhamar nagy meglepetés érte, mert:

„Szerte nézett s nem lelé'
Honját a hazában.”

Nem vezető, hanem alárendelt, lényegtelen szerepkör jutott osztályrészül, s az egyesület új programjának 13. pontjában az irodalmi irányzat és cél majdnem teljesen el van ejtve. Szerencsétlen gondolat volt a palota igazgatói állását az egyesület elnöki állásával, egy tisztviselői fizetéses és egy megtisztelt bizalmi állást egy személyben egyesíteni. Ez utóbbit ismét a Varjassy Árpád testéhez kellett szabni, s ami ő rajta diszruhának vette ki magát, az közvetlen utódja testén már valósgos Nessus ruhává vált, melynek mérge szerencsétlen testét halálra égette; a támadások nagyobb részétől megmenekült volna Fényes Dezső, ha nem lett volna a Kölcsey-Egyesület elnöke.

Az egyesület szervezetében rejlik tulkonzervatív jellege; évtizedek óta elzárkózik minden új, haladó áramlat elől. Ez így nem lehet tovább; a világháború — banálisán szólva — rajta is éreztetni fogja romboló hatását. Új,

fiatal erők — a természet örök törvényei értelmében — érvényesülni akarnak s az egyesület vaskalaposai az arkangyal tüzes kardjával űzik és zárják el előlük a paradicsom kapuját, melyet amazok szüntelenül döngetnek, bebocsáttatást követelve. Irodalmi egyesületnek cikkelyeztetie be magát, s kizárja köréből az irodalom művelőit, az irodalom harcosait; aki nem hiszi ezt nekem, nézze meg az egyesület választmányi tagjainak névsorát.

Mindvégig tiszteletreméltó tagjai Arad társadalmának; becsületes munkával, rátermett hivatottsággal mindegyikük pozíciót vívott ki magának e társadalomban; de legalább is több a felénél még csak nem is cserkészett az irodalom berkeiben, soha halandó egy sor írásukat nem látta, nem olvasta. Mikép lettek egy irodalmi egyesület választmányi tagjaivá, annak a jó isten a megmondhatója.

Az egyesület utolsó évkönyvében „Régi és új élet” című cikkében Márki Sándor az egyesületről elmélkedvén, azt írja: „Aradon alig álltak szóba azzal a Reviczkyvel, akiről — hoita után — utcát neveztek el a fővárosban. Ez a szellem most is meg van az egyesületben; csak egy tény hozok fel ennek igazolására. Az aradi főreáliskolának van egy irodalommal foglalkozó, nagyműveltségű tanára; a főváros legelőkelőbb irodalmi társasága rég felvette tagjai közé vidéki választmányi tagnak, a legjobb irodalomtörténeti folyóiratok örömmel közlik alapos tanulmányait és cikkeit, s Arad egyetlen irodalmi egyesülete eddigelé nem akarta őt észrevenni, nem találta méltónak, hogy választmányának tagjai közé felvegye.

Ez és ehhez hasonló visszasságoknak a Kölcsey-Egyesületben meg kell, hogy szünjenek; erre a mostaninál alkalmasabb időpont — ha most meg nem ragadjuk — nem fog egyhamar újra kinálkozni. A kulturpalota igazgatói állás betöltésének kérdése parancsolólag kiált felénk: „Itt az idő, most vagy soha!” Újjá kell szervezni az egyesületet, s ez újjászervezés nem lehet más, mint a kulturpalotától való elválás. A meilözött szülő bocsássza a maga útjára utolsónak született, hálátlan gyermekét, maga pedig vén napjaira friss erőre kapván, kezdjen új és szebb életet.

A közművelődési feladatok megoldását engedje át teljesen a kulturpalotának, maga az egyesület legyen azzá, aminek alapítói szánták: irodalmi és a tudományt s művészetet népszerűsítő egyesületté. Az első lépés ehhez az, hogy fuzionáljon az írók és művészek szabad társaságával. Válgjanak ki a választmányból az irodalom és művészet művelésétől távol álló elemek; adják át helyüket íróknak, művészeknek, kiknek numerus clausust felállítani nem volna szabad, s ezek irányítsák a város és megye irodalmi és művészeti életét, törekvéseit. Fejlesszenek irodalmi izlést a nép legszélesebb rétegeiben, első sorban az irodalom és tudomány népszerűsítésével, mert tulesztünk azokon az időkön, melyeken Goethe arisztokratá góggel mondhatta: „Werke des Geistes sind für den Pöbel nicht da”; teremtsenek esztétikai izlést a művészeti alkotások ismerettségével, bemutatásával, s ha kell — Ruskin elveit és tanát követve — iparművészeti eszközök alkalmazásával. Támogassa az egyesület — erkölcsi támogatásra gondolok — a kezdő írókat, adjon nekik alkalmat, hogy a nyilvánosság előtt bemutatkozhasanak, s ha csak egyetlenegy telkenséges író sikerül felfedeznie, aki az ő védnöksége mellett vonul be a magyar írók gárdájába, már azzal is oly szolgálót tesz a magyar irodalomnak, mely megerősíteni fogja létjogosultságát.

Az irodalom művelése, a tudomány nép-

szerezése, a képzőművészetek fejlesztése és az előadó művészetek pártolása, a szellemi munkálkodás e négy irányát illesztetem az újjászervezett egyesület keretébe, mely egyesületnek anyagi szükségleteit a pártoló tagok sokasága kellene, hogy biztosítsa, akiknek ennek ellenében az egyesület a szobásos felolvasásokon kívül irodalmi termékeit tartalmazó évkönyveit, vagy megindítandó folyóiratát juttatná.

A részleteket kerülve, — melyek nem is tartoznak a cikkek keretébe — csak nagy vonásokban fejtettem ki az újjászervezésre vonatkozó terveimet. Ha az illetékes tényezők ezeknek egyikét-másikat magukévá teszik, örülni fogok neki; ha napirendre térnek fölöttük, megvigasztalódom.

SPORT.

+ Magyar Testgyakorlók Köre 8:2 arányban győz az Aradi Munkás Testedző Egyesület ellen. Magyarország veretlen bajnok csapata, a legkiválóbb tizenegyet, köztük a ragyogó formájú goal lövő Schaffer, Schlosser jelent meg tegnap délután Aradon az Aradi Munkás Testedző Egyesület meghívására. — Ny ünnepe Aradon a sportnak legutóbbján 1902-ben volt, amikor az AAC. az angolokat látta vendégül. — Nagy lelkes közönség töltötte meg a Török Gábor-utcai sporttelepet. Zugó tapsvihar fogadta a kék-fehér dresszes bajnok csapatot, mely a neki szokatlan kis pályán nem fejthette ki azt a classzis játékot, amely minden ellenfelével szemben győzelmet biztosított. A munkás csapat megilletődéssel fog a játékba, az ellenfél nagysága megzavarja egy kissé saját képességükben való bizodalmutatást úgy, hogy a közönség buzdítása dacára is az első félidőben hét goalal terheltlen állott kapujok a 45-ik vagyis utolsó percig, amikor Stoffa egy pillanat esélyét kihasználva megszerzi az első goalt s vele a csapat önbizalmát. A második félidőben a két fél ereje között a nagy aránytalanság eloszlott. A bajnokcsapat elvégezve dolgát az első félidőben kevésbé törekedett goaljai fokozására, míg a munkáscsapat élénk temperamentummal igyekezett helyzetét javítani. — Hogy ez sikerrel járt, abban van az AMTE. legnagyobb érdeme. Az MTK. goaljai közül ötöt lött Schaffer, kettőt Schlosser és egy győnyörü goalt Szabó.

— A világitás korlátozása Berlinben. Berlinből jelentik, hogy augusztus 10-től kezdve Berlinben az üzleteket és kirakatokat, továbbá a kávéházakat és vendéglőket csak éppen annyira szabad világitani, amennyire szükséges és a világitást az 1916. december havában megengedett világitási mennyiségnek egy ötödére szállítják le. Napközben egyáltalán nem szabad lámpát használni s a hatóságok elrendelik, hogy az összes villamos- és gázlámpák négy ötöd részét le kell csavarni és el kell távolítani, nehogy valaki engedély nélkül világitásra használhassa. A szénhiány miatt a jövő télen még jobban kell korlátozni a fűtést mint tavaly. Miután békeidőkben elhasznált szénmennyiségnek csak háromnegyed része áll rendelkezésre, a templomokat, a tornacsarnokokat, a muzeumokat, a kiállítási épületeket és más ilyenféle helyeket egyáltalában nem fogják fűteni, a központi fűtőkészülékeket csak 18 fog oelziusig fogják felmelegíteni, meleg vizet csak hetenként kétszer szabad szolgáltatni, a központi fűtéssel el nem látott lakásokban pedig csak a szobák felét szabad fűteni.

Arad megkapta a leánygimnáziumot.

(Szeptemberben megnyílik az iskola.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Évek óta folyik az a mozgalom, amely 1910-ben indult meg a szülők részéről azért, hogy Arad állami leánygimnáziumot kapjon. Most amikor átszervezték a felsőbb leányiskolát, a miniszter elhatározta, hogy nagyobb városokban a felsőbb leányiskolákat gimnáziumi tagozattal bővíti ki. A város törvényhatósága 1915-ben feliratban kérte az akkori kultuszminisztert, hogy Aradon állami leánygimnáziumot létesítsen. A kérdés azonban azóta nem tudott dűlőre jutni. Most a szomszédos nagy városok, Nagyvárad, Szabadka és Szeged egymásután kapták meg az állami leánygimnáziumot, tehát Arad város törvényhatósági bizottsága márciusi közgyűléséből kifolyólag ismét fölírta, azonban erre sem érkezett válasz. Végre Kovács Vince kulturtanácsnok személyesen utazott fel Budapestre, eljárni ott a vallás és közoktatásügyi miniszteriumban Apponyi Albert gróf miniszternél, Tóth János államtitkárnál és Gothardt miniszteri tanácsosnál, akik előtt feltárta a helyzetet, bebizonyította, hogy Aradon is szükség van a leánygimnázium felállítására.

Nézős döntés

a mozipályázatok miatt.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A pénzügyi bizottság ma délután négy óra körül ülést tartott Zubor Andor adóügyi tanácsnok elnökségével a harmadik mozi engedélynek kiadása tárgyában. Az elnök jelentette, hogy a harmadik mozi létesítésére öt ajánlat érkezett be, amelyek a következők:

1. Gutzjahr Mihály, Jakabffy Lajos és Soor Lajos ajánlatot tesznek egy belvárosi mozgószínház létesítésére, amely legalább ezer nézőt

A kulturtanácsnok személyes intervenciója eredményel is járt, amennyiben tegnap a kultuszkormány feliratban értesítette a várost, hogy

a jövő tanévtől legyen állami leánygimnáziumot létesít Aradon,

azonban azzal a kikötéssel, hogy a város úgy a felsőbb leányiskola, mint a leánygimnázium részére megfelelő helyet biztosít. Miután már a múlt héten Barabás Béla dr. főispán és Kovács Vince kulturtanácsnok a honvédelmi miniszteriumban is jártak, Tóth János államtitkárnál, akitől kérték, hogy a katonaság a pótkórházakat kilakoltatva a Hasszinger-utcai és Rákócy-utcai iskolákat eredeti rendeltetésüknek adja át.

Schreier József ezredes volt aradi tábornok vezénnyelvezésére a temesvári katonai parancsnokság ezeket az iskolákat feloldotta a katonai célok szolgálatától és így szeptember elsején megnyílik a leánygimnázium Aradon még pedig a felsőbb leányiskola régi helyén, a Rákócy-utcában.

fogad be a legmodernebb építkezéssel. A mozi a háború befejezése után azonnal megépítik. Amennyiben a konjunktúra lehetőségessé tesz, a gáji mozi létesítésére is vállalkoznak, azonban harminc évi időtartamra, kizárólagossági jogot kérnek ki úgy a maguk mint esetleg jogutódai számára is. A város részére a mozi üszta jövedelmének harmincöt százalékát biztosítják, a rendőrségi kiadásokat fedezik, de jogadót nem fizetnek. Kérlik, hogy harminc éven belül joguk van új ajánlatot tenni és egy esetleg létesítendő új mozira is elsőbbségi joguk van. Miután új mozi építése csak a háború befejezése után lehetséges, addig kérik, hogy az

előadásokat a kulturpalota nagytermében tartassák meg, amiért nyolcezer korona évi ért hajlandók fizetni.

A második számú ajánlatot Horovitz Gusztáv adta be és az előbbi ajánlattal mindenben azonos.

A harmadik pályázó Róth Ede gáji mozi lenne, aki azonban csak bejelenti, hogy a gáji mozira pályázni óhajt és feltételeket kér. A negyedik pályázat Szatmári Mihály és társai az Apolló mozgószínház igazgatóságáé, ennek feltételeit az Aradi Közlöny már ismertette.

Ötödik pályázó Zombori Béla budapesti iskola igazgató társaival. Amíg az építkezés lehetségessé válik, ők is a kulturpalota nagytermét kérik, amiért husz százalékos városi adót hajlandó fizetni, ezenkívül pedig az összes bevétel tizeuhárom és egyharmad százalékát. Ez számításuk szerint évente mintegy százezer koronát jelent a városnak. A pályázók husz évi elsőbbségi jogot kérnek és kijelentik, ha évi jövedelmük a háromszázezer koronát meghaladja, akkor harmincöt százalékot is hajlandók fizetni a városnak.

Az adóügyi tanácsnok ismertetése után Kilyényi János főszámvéve kijelentette, hogy a tárgyalást időelőttnek tartja mert a miniszter még nem hagyta jóvá a mozi adójának megduplázását. Ha a miniszter jóváhagyja és a város ezentúl meggyeszeressét szedheti az eddigi adó a moziaktól, abban az esetben ez kilencvenezer korona biztos évi jövedelmet jelent a városnak, a már meglévő két mozitól, tehát kár ezt a jövedelmet egy létesítendő harmadik moziért elcsón eladni.

Adler Andor nem osztja a főszámvéve véleményét, mert az Apolló ajánlata már most is irreális, még pedig annyira, hogy nem is tartja azt komolynak. Ezért azt ajánlja, hogy a Szatmári féle ajánlatot ne is fogadják el még tárgyalásra sem, hanem már most tegyék létre. Legszívesebben csak a Gutzjahr és társai és Zombori és társai-féle ajánlatokat tartja. Különösen a Gutzjahr-féle azért, mert ezeknek egész biztosan komoly szándékuk van egy nagyszabású új mozi építésére, ami városfejlesztési érdek. Gutzjahr körülbelül csak ötvenezer korona évi jövedelmet ajánl a városnak. Ez kevés, de azért az ajánlatot tárgyalásra alkalmasnak tartja éppen azért, mert az ajánlattevőknek komoly szándékuk a mozi építés és nem akarják ad infinitum a kulturpalotát igénybevenni, eredeti rendeltetésétől elvonva ezáltal. Miután a

Aradi gyermekek züllése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az iskolaszék legutóbbi ülésén Kovács Vince kulturtanácsnok jelentésében kiterjeszkedett arra a szomorú jelenségre, hogy az iskolai fegyelem alatt álló növendékek erkölcsi kétségbeesésben szomorú hanyatlásnak indult, a háború a borzalmas hatását a tanfériak szerint a növendékek viselkedésének, gondolkodásának helytelen utakra való elterelésében érezteti.

Az Aradi Közlöny kötelességének tartotta a kérdéssel behatóan foglalkozni s keresni az alkalmat arra, hogy tanfériaktól elismert, kiváló nevelői érzékkel megáldott pedagógusoktól felvilágosítást kérjen, hogy mik voltak azok a közvetlen tapasztalatok, amelyeknek alapján a kulturtanácsnok ezt a szomorú jelentést megtette.

Érdeklődésünkre kedvelten megdöbbenő képekkel szolgáltak a megkérdezettek. Az iskola — a kapott felvilágosítás szerint — ma képtelen megfelelni feladatának, mert a családok hiánya, az, hogy az apa távol van otthonától, kizárólag a gyengébb kezű anyák nevelésére vannak hagyva a gyermekek egymaguk képtelenek ellensúlyozni azt a rendkívül könnyen burjánzó gázt, amely a gyermekek lelkeiben erős talpra talál s amelyet csak a legnagyobb gondnal és megiesztett igyekezéssel lehet napról-napra

való gyomlálással kipusztítani. A gyermek megszólván az utcán nő fel s magával hordja az utcának minden bűnét, minden szennyét. Naponta kapjuk a panaszt, hogy az utcán járó-kelő leánykákat sihederek inzultálnak, trágár kifejezésekkel sértegetnek. Uri gyerekeket, akiket részben szüleik küldenek az utcára, részben kötelességeik teljesítése céljából róják a troteánt, megtámadnak, beküjük kötnék s anélkül, hogy arra külön okuk lenne, megverik s nem akad az utcán járó-kelők között senki sem, aki ezeknek a szülőknak az unatkozó garázdalkodását meggátolná. Naponta ismétlődik, hogy a Ferenc-téren egy-egy kora előtt csoportban megállnak ezek az utcagyerekek s míg az egyik kérdést intéz a gyümölcs árára a másik óvatatlan pillanásban felborítja az egész kosár gyümölcsöt, hogy abból aztán valamennyi telerakja a zsebet s nagy gaudiujára a kórház előtt lévő katonáknak elimaljának a gyümölcsöket. Nem tartom kizártnak, hogy az Orczy-utcai legutolsó csirke-lopások mindezeknek a züllött gyermekeknek a gonoszságára vezethető vissza. Az a kép, amit mi napról-napra látunk az iskolában, az a vakmerőség, amellyel a fegyelmet fenntartani igyekvő tanárral szemben fellépnek mint szervezett banda ezek az utca gyerekek, ezek az iskolát kerülő csirkefogók, aggasztóan figyelmeztetnek bennünket arra, hogy a társadalomnak a hatóságoknak első feladata kell hogy legyen

ezeknek a gyermekeknek a további züllését megakadályozni valamiféle formában, akár napközi otthonok útján, akár valamely más hasonló intézmény bevonásával a legszigorubb felügyelet alá vonni őket, mert nem látom lehetetlennek azt, hogy később, amikor majd a tél köszönt be az ő nélkülözéseivel és a sötétség fokozottabb segítségére lesz a bűnöző gyermekek erkölcselenségeinek, az utcán járó-kelők unos untalan ki lesznek töve a megtámadtatásnak, az inzultásoknak. Annál is inkább hihető ez, mert a rendőrség a maga fogatékos erejével ellensúlyozni és meggátolni ennek a kifejlődését képtelen. Szomorú tapasztalatból tudjuk, igen sok esetben a szülő maga sem veszi rossz néven gyermekétől ezt az elterelődést. Elmézi gyermeke bűnét, el azt hogy lop, hogy csavarog és az utca hiéből segít magán, mert ezzel könnyít az ő gondján azon a feladaton amelyet a háború reá az itthonmaradt anyára ró.

A felvilágosítást nem egy helyen, de ugyanúgy mindenütt egyformán kaptuk meg. S mert magunk is fájdalommal látjuk az utca e fiatal dudváinak az elszaporodását, sürgeljük a leghatározottabban a fokozott beavatkozás e gyermekek megmentése érdekében s a társadalomnak gyors fellépését oly intézmények, napközi otthonok felállításával, ahol ezek a gyermekek kellő felügyelettel, helyzetbenek el s yezettetnének az erkölcs tisztaság útjára.

plénumban részletkérdéseket megválaszolni nem lehet, indítványozza, hogy küldjenek ki egy albizottságot a Gutzjahr és Zombory-féle ajánlatok esélyeinek kiszámítására.

Berta Titus a maga részéről azt indítványozza, hogy új pályázatot hirdessenek, amelynek ne a faszta jövedelemből való percentuális részesedés legyen az alapja, hanem egy fix összeg, vagy pedig a bruttó jövedelemből megajánlott százalék. Mondják ki például, hogy évi százezer koronáért adják ki a harmadik mozi-jogot.

Bing Hugó egyetért Adler Andor véleményével és hozzájárul ahhoz, hogy küldjenek ki albizottságot, amely a kérdést tárgyalásra előkészítse. De az albizottság már foglalkozzék azzal is, hogy a város miképp válthatná a meglévő két mozi jogát is magához.

Kovács Vincze kulturatanácsnok szintén indítványozza, hogy irjanak ki új pályázatot a két legközelebbi mozira, még pedig a belvárosi harmadik és a gáji mozira. Mint Berta Titus ő is azt tartja helyesnek, ha fix összeget például évi százezer koronát kíván a város. Ha azonban ezt a bizottság nem teszi magáévá, akkor csatlakozik Adler indítványához, amely szerint albizottság vegye tárgyalás alá a Gutzjahr és Zombory-féle ajánlatok részleteit.

Jegessy Károly dr. főügyész mint a főszámvéve ő is az egész tárgyalást időszerűtlennek tartja. De nemcsak azért, mert a moziadó felemelésére a miniszter engedélye még nem érkezett meg, hanem azért is, mert nem tudják vajon a törvényhatósági bizottság hozzájárul-e ahhoz, hogy a kulturpalota nagytermét a háború végéig és még azután is jóidőre mozik céljainak adják át. Erre vonatkozólag tehát mindenekelőtt meg kell a törvényhatósági bizottságot kérdezni, illetőleg hívja fel a pénzügyi bizottság a tanácsot arra, hogy ajánlja a közgyűlésnek a kulturpalota átengedését mozi céljaira. Szathmáry Béla dr. csatlakozik Jegessy indítványához és esszerint két határozatot kell hozni. Először eivi döntést a közgyűlésnek, hogy a kulturpalotát odaadja-e és másodsor felhívni a tanácsot, hogy egységes feltételek mellett egységes alapon új pályázatot hirdessenek.

Nemes Géza szintén indítványozza, ajánlják a közgyűlésnek a kulturpalota átengedését és ha ez megtörténne, egy szűkebb bizottság tárgyalja a Gutzjahr és Zombory-féle ajánlatokat. Adler Andor szintén javasolja a közgyűlésnek a kulturpalota átmeneti időre való átengedését, a pénzügyi bizottság pedig bizassék meg újabb pályázat feltételeinek kidolgozásával. A bizottság ezt a javaslatot elfogadta.

Házasodjanak a katolikus papok.

(Írta egy aradmegyei katolikus pap.)

A tömeg naiv. Azt véli, hogy első szent királyunk kiment prédikálni, aztán kereszténnyé lett a pogány ember. Nem egészen úgy volt; sőt — nehezen ment a dolog, mivel hogy egy és más akadálya volt. Mert eladdig majd mindig a németekkel harcolt. A hős Arpád maga előőrsként telepedett meg a fehérmegyei Novaj hegyen (Anonymus), mert tudta, hogy komoly veszély csak nyugat felől fenyegetheti a magyart. Bizonyos, hogy a magyarság ferde szemmel nézte a német bencésbarátokat. A magyar nép állami életének első órájától kezdve sohasem szerette a németeket. Ezen segíteni kellett, — úgy hogy magyar ifjakat neveltek papokká, hogy megtérítsék testvéreiket. Nehezen ment. A nemzet zöme ekkor még sátorokban élt s erősen nomád erkölcei voltak.

Az újszülött magyar papok loptak, mint a szarkák. „A pap, ha ludat lop, veszőztessek meg.” Ezt a törvényt Sz. László hozta a szabócsi országgyűlésen. Ezek a papok házasságban éltek, mert a magyarok megvetették a nőtlén embert; de meg ekkor még a celibátus, mint törvény, nem volt meg a nyugati országokban sem.

Maga a fegyelmi törvény 1073-ban lett általánosan kötelező. (VIII. Gergely.) Sz. László 1077-ben lépett trónra és a pannonthalmi országgyűlésen törvényt hoz, hogy

„A püspökök ne tartsák feleségeiket a rezidenciáikban.”

Nyilvánvaló tehát, hogy jóval a római zsinat után (1073) a minden rendű magyar papság házasságban élt, amely ténynek valódisága nemcsak írott törvényből, hanem azon történeti tényből is megállapítható, hogy Sz. László királyunk a különben hatalmas Hildebranddal nem valami jó viszonyban volt s a pápa világhatalmi tendenciáit keményen visszautasította.

A celibátus törvényét és szigorát nálunk csak úgy, mint a külföldön az általános poétisztikus föltogás, a középkori egyén lelki tökéletesség utáni vágya, és az ezen vágyakodásból született szerzetesrendek elszaporodása hozta életre. II. Géza és III. Béla a cisterciák legióit telepítették be. A XIII. században a domonkok és kisebb testvérek (fránciskánusok) va-

lósággal elárasztották az országot. Magának a királyi családnak tagjai feddhetetlen és bensőséges keresztény életet éltek. Őket követték az előkelők. A lovagi intézmény, a kereszties hadak csak táplálták ezt az ég felé törő lángot. Bizonyos, hogy a lelkeskedő papság is megértette korát; s hozzászabva életviszonyait, a legszigorubb elkülönítettségben, egyedül hivatásának élt. Ez nem is lehetett másképp; hisz még egy kép sem ugrott ki rájárából. Minden ember századának fia. Ekkor éltek Bánffy Lukács, Telegdy Usanád, örök fényei a magyar egyháznak. Ezek és ezek tolongtak a kolostorok kapui felé. Csak magában felső Olaszországban több mint 300.000 franciskánus élt. (III. rend.)

Az Anjouk alatt érte el nálunk a celebsz élet legnagyobb szigorát; amely után más, mint visszahatás nem következhetett. A renaissance megölte a lovagkört és meglazította a szerzetesi szigort.

Mondhatnánk, elérkezett az emberiség májusa. A feltámadt művészetek nyomán isteni életkedv született Itália kék ege alatt s ez megpuhította a szürke szőrökámszát, s rámutatott az élet olyan örömeire, melyeket az örök gondviselés sohasem akart gyermekeiktől megtagadni.

Ifjaink egész tömege tanult Páviában, Bologna-ban. Páviában tanult a nagy Korvin kegyelméből Tamás diák (Bakócz) és Lőrinc diák is. Papok lettek. Lőrinc Cegléden kapott plebániát. Ő ama nevezetes „Lőrinc pap”, aki a pórlázadásban olyan nevezetes lett, mint a Dózsa György palatinusa. Katolikus papságunk büszke lehet rá, hogy a népszabadság első hirdetője a Duna-Tisza között az ő soraiból került ki.

Még pár év s beköszöntött a reformáció. Igen közel járunk az igazsághoz, ha azt állítjuk, hogy a reformáció

a celibátust egyetlen lehetőséggel elhárította.

És tehette volna-e, ha a celebsz élet magyar talajban mélyen gyökeredzik?

Lám a papság nagyobb része megtartotta hitét, de ugyszólván valamennyi megkászódott.

A tridenti zsinat meghozta törvényét, visszaállította a régi szigort; de ők hallani sem akartak hitveseik elbocsátásáról. Oláh Miklós érsek az ország valamennyi papját Pozsonyba rendelte 1561. július havára, hogy a szent zsinat határozatait előtük kihirdesse. Umisod helyeselték. De mikor a házasságra és a celibátusra került a sor, — **elmentek haza** . . .

Ugyanekkor komputust csinált a nagynevelő prímás.

És kiderült, hogy e négy folyamú és három halmu országban

csak 3 (mond: három) lelkeskedő pap találtatott, aki celibátusban élt.

Ekkor történt egy, szinte a csodával határos esemény. Oláh Miklós érsek, aki életének javát a jezsuita randben, mint ennek tagja élte le, Rómához fordult, s a magyar papság részére a celibátus eltörlését kérte. Latba dobtta a saját óriás tekintélyét és befolyását, megnyerte ügye támogatására magát a császárt és több, hatalmas olasz szuverént: de Róma nem engedett s a magyar katolicizmus — leginkább a Dunától keletre, haldokolni kezdett. Egyik egyházközség a másik után, szinte észrevétel nélkül akatolizálódott, s a politikai szétagótságot teljessé tette a vallási. Es lett magyar hit, német hit és sok más egyéb hit, roppant öröme a töröknek, aki a most már vallásilag is szét-darabolt hazát könnyen és századokra dobtta vissza a haladás útján.

Pázmány (jellemezzük röviden! ...) okos volt.

„Ő — mint mondani szokás — csak az első kerekeket hájazta. A munka durvább része a földesurakra várt, akik derekasán megoldották a feladatot. Az ellenreformáció sikerült. Hazánk nagyobb része ismét katolikus lett, de — roppant kárára a köznek. — Az intolerancia sarkányfogai széles e hazában elhintettek, s csak ne is tagadjuk — még ma is számtalan közügyben, választási harcokban, politikában — vallás szerint igazodunk.

A magyar katolikus papság, valahányszor egy kis szabadabb szellő lengedezett, mindig felemelte szavát a celibátus ellen. Így tett a placetum regium idején, de kiváltképen 48-ban. Alig volt kerületi gyűlés, mely jegyzőkönyvileg ne kívánta volna azonnali eltörlését. Nem kevesen voltak, akik az új, szabad napok lelkesítő tüzeiben,

formális házasságra léptek.

csupán arra ügyelve, hogy ezt a nagy és vakmerő lépést zárt ajtók mögött tehessek meg.

A 60-as évek magyar világában ismét szél-tében-hosszában szőnyegre került a celibátus ügye. Eredmény nélkül.

Felvetődik a kérdés: volt-e valami célja ezen rövid történelmi visszapillantásnak.

Azt hiszem, volt célja és van eredménye. Mindenki és tisztán láthatja, hogy a magyar katolikus alsó papság, a maga körzetén belül a nullával egyenlő szabadsággal rendelkezik arra nézve, hogy sorsa felől döntsön.

Nincs nagyobb bizonyosság az ég alatt, mint az, hogy a celibátus nem kell neki. De ha valamelyik annyira vakmerő lenne, hogy nyilvánosan ellene támad, talán a saját testvérei mondanák ki, hogy „minus sapienter” cselekedett.

Ez a kaszt — rab. Csak mások menthetik meg.

Most a háboruban reménykedik — s elég alaposan. Már is igen konganak, de a nagy zavar után

elneptelenednek a katolikus szemínáriumok.

A papi pálya is — kenyérpálya. A háboru után kínálkozó ezerféle és széles munkatér he-

lyett miért menjen oda az ifju, ahol az existencia mindig, mindennap nehezebb, a követelés mindig több s bár a nivó magas, a szabadság semmi? Nem fog oda menni.

A „depopulatio” — ez fog először harcba lépni. No meg talán a más szertartású testvérek, sőt a protestánsok.

Talán akad valaki odafönt!

Atlasz Izidor aradi üzletei.

(Az árdragítók a rendőrbíróság előtt.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Pár hónappal ezelőtt egy szenzációsan érdekes feljelentést tettek az aradi rendőrségen. Az ügy ismeretes az ujságot olvasó közönség előtt. Atlasz Izidor budapesti ügynök, alkalmi hadseregszállító ez év februárjában két ügynököt Nagy Zoltánt és Krisztianics Vilmost Aradra küldötte, hogy szerezzenek neki zsirt és szalonnát, amit ő a hadseregnek fog szállítani. A két budapesti ügynök összeköttetésbe lépett Aradon egy egész sereg ügynökkel, akik felkeresték az összes aradi henteseket, hogy raktáruken levő szalonnát és zsirt megvásárolhassák. A két fővárosi ügynöknek háromszáz métermázsas szalonnára és zsirra lett volna szüksége. Az ügynökök a szalonnáért és zsirért mindenütt 12—13 koronát ígértek és ott, ahol üzletet kötöttek, a maximális ár és a vételár közti differenciát előlegképen le is fizették. Több üzletet megkötött így Nagy Zoltán és Krisztianics. Mikor az árakat átvették és mielőtt a vételárt az eladóknak lefizették volna, mindketten elmentek a rendőrséghez és az eladók, valamint ügynökeik ellen feljelentést tettek azzal, hogy a rendőrség a maximális ár túllépését akadályozza meg, foglalja le a megvett árut, annak egyharmadát a rendelet értelmében szolgáltatassa ki nekik és engedje meg a többi árúnak elszállítását a katonaság részére.

A rendőrség azonnal megindította a nyomozást, melynek során beigazolódott, hogy ebben a monstre ügyben huszonegy aradi ügynök, hentes stb. követett el árdragító kihágást. Hartmann Samu katonai szolgálatot teljesítő ócskavaskereskedő bonyolította le a legtöbb ügyletet és az ebből kifolyólag a hozzájutott 47.000 koronát a rendőrség lefoglalta.

(A monstre per tárgyalása.)

Ennek a nagyszabású, tipikus árdragító ügynek ma kezdtek meg tárgyalását az aradi rendőri büntetőbíróságon Weil Károly dr. büntetőbíró előtt. A huszonegy terhelt között van: Atlasz Izidor, Krisztianics Vilmos, Zimmer Adám, Szabolcsi Ernő, Török Géza, Pollák Mihály, Hartmann Samu és Nagy Dezső ügynökök, akik közül a két utóbbi katonai szolgálatot teljesít, Marx János, Krupa János, Sztojakovics Milán, Simandán György, Kremmer Jánosné és még több hentes.

A tárgyalás reggel kilenc órákor kezdődött, kevés megszakítással délután öt óráig tartott és az ítélelhozatal csak e hét végére várható.

(Az ár mellékes.)

A rendőrbíró elsőnek Krisztianics Vilmos negyvenkilenc éves kereskedelmi ügynököt hallgatta ki. Krisztianics kijelentette, hogy a vádat megértette és vétkesnek érzi magát. Elmondja, hogy ez év márciusában találkozott először Atlasz Izidorral Temesváron. Atlasz ekkor felszólította, hogy szerezzen részére zsirt és szalonnát, mert neki nagy mennyiségben van rá szüksége. Ő azt válaszolta, hogy Aradon tudna szerezni, mire Atlasz megbizta, hogy menjen Aradra és szerezzen be annyit amennyit, csak lehet. Itt Aradon találkozott Török Gézával,

Talán az állam.

Hiszen tíz és még néhány ezer emberről van szó. S ez mind hofélig, udvarképes. „Semper praecedit”.

Orült, aki állítja, hogy nem tudna olyan házasságot kötni, ami erkölcsileg és anyagilag csak javára lehetne — neki is, hazájának is.

akit megkért, hogy segítsen szalonnát és zsirt szerezni. Jutalékot ígért ezért Töröknek, de hogy mennyit, arra nem emlékszik. Török összehozta a következő napon Zimmer Adámmal, aki kijelentette, hogy ő hajlandó árut szerezni. Erre visszautazott Temesvárra és megkérdezte, hogy mennyi árura van szükség és milyen árban kötheti az üzleteket.

Atlasz azt felelte, hogy az ár az egészen mellékes és annyit szerezzen, amennyit csak tud.

Azon a napon — mondotta ezután — amelyiken a feljelentést megtettem, tudtam meg, hogy Hartmann Samu a szalonnát 12 koronáért és a zsirt 13 koronáért adta el. En egyedül Zimmer Adámot fizettem ki, de őt is a maximális áron. Tudomásom volt azonban róla, hogy

az eladási és a maximális ár közötti differenciát Atlasz már előzőleg megfizette.

Tudom azt is, hogy Nagy Dezső Atlasztól jutalék címen 1700 koronát kapott.

Ezután Zimmer Adám aradi nyugdíjas waggongyári munkást hallgatta ki a rendőrbíró, aki szintén mint terhelt szerepelt. Elmondta, hogy egy ízben katonaszabadtásban való bűnrészesség címén egy havi fogházra ítélték, a nagykikindaitörvénysek előtt. Ebben az ügyben vétkesnek érzi magát. Ez év februárjában Krisztianics mutatta be Atlasz Izidornak, aki felszólította, szerezzen zsirt és szalonnát. Erre bemutatott Pollák Mihály ügynököt, aki vállalkozott a zsirt és szalonna felkutatására. A zsirt métermázsánként 9 koronával és a szalonnát 8.40 koronáért vásárolták meg. Az áru átvételét én eszközöltem és a vételárat szintén én fizettem ki. Nem felel meg a rendőrhatalóság előtt tett nyilatkozatomnak az a része, hogy a zsirt Polláknak és a szalonnát 11 koronával számoltam el. Ezt csak azért mondtam akkor mert nagyon fel voltam indulva, és mert Nagy mondta, hogy ezeket az összegeket mondjam be és

a három korona különbözeten megfogunk osztani

és így Atlaszt kijátszák. Nem felel meg a valószínűségnek az sem, hogy Krammernétől maximális áron felül vettem a szalonnát és a zsirt. A többi vásárlásokat pedig Pollák végezte.

(Kivezetteléssel megfenyegetőit védő.)

Ezután Róth József aradi ügynököt, egy ideges, beteg embert hallgatta meg a rendőri büntető bíró, aki az izgatottságtól remegő hangon tette meg vallomását. Róth az ügyben terhelt volt. A kihallgatása előtt azonban a rendőri büntető bíró kijelentette, hogy miután bizonyíték nincs ellene, a feljelentést, amelyet ellene tettek elutasítja, csak mint tanút fogja kihallgatni.

Iszpravnik Szevér dr., aki annak ellenére, hogy katonai szolgálatot teljesít, mint Atlasz Izidor védője jelent meg, tehát a haza helyett hadseregszállítást véd, kijelenti, hogy tiltakozik

az ellen, hogy a terheltet tanúnak minősítsék.

Weil Károly dr. büntetőbíró: Ez ellen az intézkedés ellen csakis a tiszti ügyésznek lehet kifogása.

Iszpravnik Szevér dr.: Akkor semmiségi panaszt jelentek be.

Weil Károly dr.: Semmiségi panasznak itt nincs helye.

Weil Károly dr. folytatja a tárgyalást és Rothot mint tanút hallgatja ki, de Iszpravnik dr. folyamatosan közbeszólásokkal zavarja a tárgyalás menetét. A rendőrbíró ismételtén felszólítja, hogy tartózkodjék a közbeszólásoktól, mert különben kénytelen lesz kivezettetni és a katonai hatóságnál feljelenteni.

Roth elmondja, hogy Krisztianovicsnal és Naggyal ez év márciusában ismerkedett meg a Vadászúrt kávéházban. Azt ajánlották neki, hogy

vegyen 13—14 koronáért zsirt és szalonnát

majd felhívták a szálloda egyik szobájába Atlaszhoz, aki eléje tett 32.000 koronát, hogy azt előlegül vegye fel. Róth erre nagyon megijedt. Azt gondolta, hogy az illetők detektívek és őt be akarják ugrasztani, és fel akarják jelenteni. De azok igazolták magukat iparigazolványokkal. Erre Róth megkérdezte,

kegy ha ilyen tréfilí üzletekről van szó, mért nem jön Aradra Atlasz és mért küldi a feleséget? Atlasz erre azzal válaszolt, hogy térje éppen egy ilyen ügyben Temesváron van a rendőrség előtt.

Róth erre megijedt és elszaladt és azóta semmiféle összeköttetésben nem állott a manipulálókcal.

A délutáni tárgyaláson kihallgatta a bíróság Geller Samu ügynököt, akinek szintén ajánlották, hogy 12—13 koronáért vegyen számukra zsirt és szalonnát, de ő nem kötött üzletet.

Szabolcsi Dezső terhelt elmondja, hogy márciusban ismerkedett meg Nagy Dezsővel. Nagyot elvitte Hartmann Samuhoz, mert tudta, hogy neki van zsirja is és szalonnája is. Ott aztán ketten négyszemközt tárgyaltak és mikor kijöttek abba a szobába, amelyikben ő is volt, akkor Nagy 30.000 koronát adott át Hartmannnak azzal, hogy

ő hajlandó a zsirért és szalonnáért 12—13 koronát fizetni.

Hartmann ekkor megbizta Szabolcsit is, hogy szerezzen ő is árut, amennyit tud, mire Szabolcsi bejárta az összes aradi henteseket és azoktól mintegy negyven métermázsát vásárolt.

Lényegtelen tanuvallomások után a rendőrbíró a tárgyalás folytatását holnapra halasztotta.

IRODALOM ES MŰVESZET.

* „Mint egy bálványt egy imádiak” „Szép volt mint egy álom”, „Írd meg hogy csókol-e párod”, „Mikor a hold sariós lesz az égen”, „Sztambul rózsája”, „Márványmenyasszony”, „Csárdáskirályné”, „Liebe in Schnee”, „Lavotta szerelme”, „Gólem”, „A milliomes Kati”, stb. Kerpeknél kaphatók. 2771

FIGYELMEZTETJÜK lapunk r. olvasóit hogy a lapkihordóktól ujságot vásárolni, vagy náluk a lapra előfizetni szigorúan tilos. Aki ezen óvást figyelembe nem veszi, büntetendő cselekményt követ el :-

Panaszkodnak a háziurak is.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Kaptuk a következő sorokat:

Igen tisztelt szerkesztő ur! Kérem, engedje meg, hogy, mint a közérdek legfőbb óráinak szíves figyelmét egy rendeletre felhívjam, amelyik már — ha megszüntetése talán még nem is, módosításra — mindenestre megérett.

Arról a rendeletről van szó, igen tisztelt szerkesztő ur, amely a háztulajdonosoknak megtiltja, hogy lakójuknak akár felmondhasanak, akár pedig azok házbérét a háboru alatt felemelhessék.

Ez ellen a rendelet ellen annak kiadásakor talán senki sem panaszkodott. Ez helyes is volt. Mert hiszen a családok legnagyobb része hadbavomult és senki nem kívánhatta, hogy a megtérő hős ne ott találja az elragyott tűzhelyet, ahol hagyta. Elég zaklató körülmény maga a háboru, miért zaklatás egy mást még külön is az emberek. Ugyanez áll a lakbérélemelésre is. Elég gondja van a szegény lakóknak az árnyékosságokkal más téren, legyen legalább valami, ami meg nem drágulhat, meg nem változhat s ez a valami legyen a — lakás. Mindez — természetesen — helyes és szükséges volt, sőt részben szükséges még ma is, de viszont elvitatlanul sérelmes a háztulajdonosokra, akik összes jogukban korlátozva, sőt egyenesen megkötve vannak. Mert semmikép sem igazságos, hogy mikor minden más vállalkosba fektetett tőke a 100 és 1000 százalékját megjövödelmezzi, holott az adózás alól ellenőrizhetetlen voltánál fogva köztudottan mennyen kicsesznek, akkor a legbecsületesebb adózókat, a háztulajdonosokat a háborús ilyen gazdasági helyzetekkel sújtja; minden más birtokos szabadon, de bizonyos határok között feltétlenül befolyást gyakorolhat jövödelmezésére és a maga ügyét saját maga intéheti, igazságtalan, hogy a háztulajdonosok vagyonaát ugyiszólván mindenestől elküldik és azt egyoldalú rendeletekkel kezelik. Ez csak akkor volna érthető és jogos, ha az állam, vagy hatóság mindent hivatalos kezelésbe vett volna és semminek sem hagyná az árát teszes szerint most a platonig, majd pedig az égig emelkedni. Ha így volna, egy szavunk se volna a háztulajdonosokkal szemben követett eljárásra. De csupán egyetlen társadalmi csoportot így megkötni s ezt a háboru előnyeitől teljesen megfosztani, sőt annak külön terheivel egyenesen agyonszujtani, túrhatalom. Mert ugy-e bár: a szemetes, a kéményseprő, a kőműves, az ács, a tégla, mész, cserép s. b. melyekkel pedig a háztulajdonosoknak gyakran van dolguk, mind ezerszeresen megdrágultak. Már most hol vegye a szegény háziurak, különösen ha csupán abból él, amit házi jövödelmez ezt az iróztató kiedési többletet, ha a bevételeit fokozni nem engedik? Hol?

Ezen változtatni kellene, mélyen tisztelt szerkesztő uram. Változtatni az igazság és egyenlő elbánás elveinek szent nevében.

Hogy hogyan kellene ezt a kérdést megoldani úgy, hogy a lakók se szenvedjenek, meg a háztulajdonosok is megkapják legalább kiadási többletet: nem tudom. De úgy gondolom, nem volna haszontalan dolog megvizsgálni, hogy az az idevágó rendelet szükséges-e még mostan is, vagy legalább nem lehetne-e valamit rajta enyhíteni?

Szerkesztő urnak igaz tisztelője: egy háztulajdonos.

VAROS ES MEGYE.

Megszüntetett fegyelmi eljárás a kürtösi jegyző ellen.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Jelentette az Aradi Közlöny március nyolc hónappal ezelőtt, hogy Zachariás Árpád kürtösi községi jegyző ellen fegyelmi vizsgálatot rendeltek el és Aradmegye alispánja felfüggesztette állását mindaddig, amíg fegyelmi ügye el nem intéződik. Zachariás ellen ugyanis az a vád merült fel, hogy a katonai felmentési és szabadságolási kérelmekhez szükséges községi bizonyítványokért a szolgáltatás értékével és munkájával arányban nem álló díjazást fogadott el és ezzel önkénytelenül azt a látszatot keltette, mintha a felmentés, vagy a szabadságolást e díjak felhasználása mellett ő maga ki tudná eszközölni. A vádak szemint nemcsak pénzt, hanem sertéseket is fogadott el. A felfüggesztő határozat indokolása szerint ez az eljárás nem fér össze a jegyzői állás tekintélyével és alkalmas arra, hogy a jegyző iránt a nép körében bizalmatlanságot keltsen.

Zachariás Árpád a fegyelmi vizsgálat ideje alatt bekötözött Asztra és miután sikerült neki az aradi kir. pénzügyigazgatóságnál adóbiztosi állást elfoglalni, lemondott jegyzői állásáról és nyugdíja megállapítását kérte, ami meg is történt. Mint értesülünk, Aradmegye közigazgatási bizottságának fegyelmi választmányára foglalkozott Zachariás Árpád ügyével és volt jegyző ellen megszüntette a fegyelmi eljárást, mert annak folytatását a jegyzői állásról való lemondás következtében nem is tartotta volna helyenvalónak. A fegyelmi választmány egyben foglalkozott Zachariásnak ama kérelmével, hogy felfüggesztésének időtartamára járó, előzőleg visszatartott fizetését utalják ki. A fegyelmi választmány arra való tekintettel, hogy Zachariásnak a fegyelmi vizsgálat során felhozott tényekkel szemben tett tagadói választát a kihallgatott tanúk teljesen hitelt érdemlően nem tudták lerontani, elrendelte a visszatartott fizetés kiutalását és Zachariás Árpád már meg is kapta a csaknem háromnegyed évi hátralékos fizetését.

— Folytatólagos sorrendje Arad szabad királyi város törvényhatósági bizottságának 1917. évi augusztus hó 8-án délután 4 órakor tartandó rendes havi közgyűlésében tárgyalás alá kerülő ügydaraboknak. 27. Az aradi írók és művészek szabad társulata kéri, hogy a kultur palotai igazgatói lakás aradi művészek részére műteremné alakíttassék és engedjék át. 28. Geller János gimnáziumi tanuló kéri, hogy a Hertelka-féle ösztöndíj részére kiválványoztassék. 29. A tanács bemutatja a vallás- és közoktatásügyi kormányzatnak a Buresch Simon-féle alapítvány jóváhagyása tárgyában kelt iróztatót. 30. A tiszti ügyészség bemutatja az aradi női Mária kongregáció által tett alapítványra vonatkozó alapító levelet. 31. U. a. bemutatja Ozeiter és Szathmáry céggel a téli színházról elrendelt asztalos munkákra vonatkozó megkötött szerződést jóváhagyás végett. 32. U. a. bemutatja Schaffer Richárdtal a téli színházról készített központi fűtéshez szükséges berendezések előkészítése tárgyában megkötött szerződést jóváhagyás végett. 33. A köznevelődési intézet felügyelő-bizottságának előterjesztése öv. Fényes Dezsőné részére temetési költség utalványozása tárgyában. 34. A tanács előterjesztése a városi mozgóképszínházi jog bérbeadása tárgyában közzétett versenytárgyalás eredményéről. 35. A gazdasági szék beterjeszti a városi földek bérbeadására nézve megtartott árverési jegyzőkönyvet. 36.

A polgármester előterjesztése a II-od aljegyzői állásnak választás útján való betöltése tárgyában. 37. U. a. Tonesz Ede nyugdíjaztatása tárgyában. 38. Az Aradi Magántisztviselők Egyesületének a beadványa a magántisztviselők és alkalmazottak részére a magáncégek által kötelező háborus segély elrendelése céljából a kormányhoz felirat intézése iránt. 39. Sztójka József városi adóhivatali számtisztnak 8 havi szabadságidő engedélyezése iránti kérvénye. 40. A tanács előterjesztése a nem szorosan vett közigazgatási alkalmazottak ruhabeszerzési előlege a közigazgatási tisztviselőknek adott többlet tárgyában. 41. Dr. Singer Jánosné városi átírási díj elengedését kéri. 42. Özv. Kövér Ferencné nyugdíj folyósítását kéri.

H I R E K.

— Ehezak-e Németországban? Sachs tanár, a nagytekintélyű berlini fogorvos, régóta meleg baráti összeköttetést tart fenn Barra Gyula dr. aradi fogorvossal. Barra dr. évenként felkereste Sachs tanárt Berlinben s a német főváros e kiváló orvosi tekintélye kollektív készséggel szokta nyomon aradi kártársának bemutatni a fogorvosi gyógykezelés legújabb vívmányait. A nagy német fogorvos most levelet intézett Barra Gyula dr.-hoz, melyben azokat a külföldön elterjedt híreket cáfolja erős hangon, mintha Németországban éhínség uralkodna. A levél idevonatkozó passzusa következőképp szól:

— Tudom, hogy külföldön olyan bárgyú hírek forognak a köztudatban, mintha Németország éhínséggel küzdene. Ezek nemcsak túlzások, hanem eszteleneségek is. Elelmiszereknek ugyan nem vagyunk bővében, de azért éheznie nem kell senkinek. Minden drága de mivel az emberek jóval többet keresnek, mint bébelidőben, mindenki megvásárolhatja, mire szüksége van. A munkás több pénzt ad ki, mint a legtöbb jól szituált polgár, mert a takarékoságot, a jövőre való gondoskodást nem ismeri. Mi már csak ki fogunk tartani. Anglia bűmlő fog, mert még mindig nem ismeri a németeket.

— Az aradi rendőrtisztek felmentése. Jelentettük, hogy a revízió eredményeképpen hét aradi rendőrtiszt felmentését érvénytelenítette a honvédelmi miniszter. A rendőrség működésének zavartalansága érdekében Barabás Béla főispán közben járt a felmentések megújítása céljából. Arról értesülünk, hogy a főispán közbenjárásának részben eredménye van, amennyiben Beregi Sándor, Hoffmann Győző és Vida Vilmos továbbra is felmentve vannak.

— Előléptetett fogházfelügyelő. A m. kir. igazságügyminiszter Dezsőly Mihály aradi fogházfelügyelőt fogház gondnokká léptette elő.

— Halálozás. Steiner Samuné szül. Klein Matild augusztus 2-én, életének 48-ik évében Borosbényen váratlanul elhunyt.

— Eljegyzés. Niedermayer Ferenc a nagymajláthi Fogy. és Érték. Szövetkezett üzletvezetője eljegyezte Kovács Milcsikét Nagymajláthon.

— Szenbeszéd az olasz foglyokhoz. Déznáról írja tudósítónk: Az aradmegyei Dézna községben tegnapi, vasárnap délelőtt Sibiek Frigyes menyházi római katolikus plébános tartott szentbeszédet az istentisztelet alkalmával. Ennek befejezése után a templomban jelenlevő mintegy husz fogolynak olasz nyelven tartott beszédet Sibiek plébános, aki évekkel ezelőtt hosszabb időt töltött Rómában. A foglyok mély áhítattal és könyves szemmel hallgatták az anyanyelvükön elmondott valóságos szónoklatot.

LEGUJABB.

Reggel 3 órakor érkezett telefonjelentés.

„Anglián csak forradalom segíthet.”

A Frankfurter Zeitung jelenti Luganóból: Az olasz lapok Sonnino londoni időzésével foglalkoznak, azonban megvárják, amíg a francia miniszterek Londonba érkeznek. Hogy a tanácskozások miről szólnak, a lapok nem árulják el, de biztosra vehető, hogy az Adria-kérdés is a tárgyalás főpontja.

Washington. Wilson általános kivételi tilalmat bocsátott ki az ércre és ércárukra, kivéve azokat a cikkeket, amelyek az entente és szövetségesei hadviselését szolgálják.

Páris. A Matin jelenti: Brusszilovot azért bocsátották el, mert a szökevényekkel szemben a határbüntetést nem alkalmazta. Utódja Kornilov tábornok legutóbb egy napon egy ezred szökevényeiből 500 embert lövett agyon.

Genf. A francia szociálista bizottságot augusztus 20-án Párisba tanácskozásra hívták legybe, amelyen megbeszéljük állásfoglalásukat a kormánnyal szemben.

Hága. A Daily Chronicle jelenti Pétervárról: A román miniszterek Pétervárra érkeztek, hogy a román menekültek befogadásáról tárgyalást kezdjenek. Brusszilov visszavonulása kezdetén a románok megkezdték Moldova kiűrését.

Krakó. Csütörtökön reggel a bugilai robbanás folytán 500 átlak betörött Krakóban. A templom ablaka is megrepedt. A robbanás he-

lyén még sokáig több száz méter magas füstoszlopok állottak.

Stockholm. A nemzetközi konferenciát szeptember 3-ikára halasztották el.

Hága. A független angol munkáspártnak Wolwichban megtartott gyűlésén Snoroden szociálista képviselő hangoztatta, hogy a forradalomnak kell bekövetkeznie Angliában, mert a szociálista kongresszusnak kellene a békefeltételeket megállapítania, de a kormány ez ellen van. Angliát csak Oroszország példája mentheti meg, oly nagy a nyomor az országban.

Stockholm. A finn országgyűlés háromnegyed része ideiglenes finn kormányt alakított.

Stockholm. A finn országgyűlés elhatározta, hogy a föloszlatásnak nem engedelmességek.

Genf. Bukovinában és Galiciában az oroszok legutóbb 70 nehéz és 150 tona rakétagyut veszítettek. A donni kozákok valóságos rémuralmat gyakorolnak, legutóbb egy pályaudvaron 500 embert lőttek agyon.

— Temetés. Nagy részvét mellett helyezték örök nyugalomra vasárnap Grimm A. József aradi vállalkozót. A végtszűrésben az elhunyt barátai és tisztelői nagyszámban jelentek meg. A templomi énekgyűlés után, elhangzása után. Végzőlgyi Lajos dr. főrabbi tartott magas szármáyalású bucsubeszédet, melyben szép szavakkal méltatta az elhunyt férfiúi erényeit. Utána Kohn Dávid főkantó énekelt egy megható gyászéneket. A temetőben pedig Krausz Jónás rabbi-helyettes mondott emelkedett hangú imát.

— A városi faraktárak fakészleteinek szabaddá tétele. Az aradi kereskedelmi és iparkamara közli, hogy az Országos Faértékesítő Hivatal 286/A. számú értesítése szerint augusztus hónapban a városi faraktárak készletei szabaddá válnak és így azok kiszolgáltatásának nincs akadálya.

— A kürtösi hírség által július hó 29-én megtartott táncal egybekötött jótékonycélu színelőadás úgy örökösen mint anyagilag váratlanul fényesen sikerült. Az erkölcsi eredmény nem várt szép sikeréhez a szereplők ügyes közreműködésén kívül hozzájárult Mónus Lajos dícséretreméltó tevékenysége, melyet a rendezés körül kifejtett. Szívesek voltak felülfizetni: méltóságos Purgly László főispán ur 20, Puger József 4, Stvim Ferenc Kürtös 5, Benjamin Jakab 50 fillér, Lackóci Pálné 3, Lebovits Berta 2, Sővári Ilon 1, Kis Emma 2, Hajduk Döméné 4, N. N. 30 fillér, Fodor Gézané 2, Urbancsek Lenke 3, Divinyi Anna 3, Varga Eszti 2, N. N. 2, Bartha Eszti 1, Truzsinszki Margit 1, Oprendek Ilona 1, Mladin Miklósné 4, N. N. 2, N. N. 2, Nika János 6, Kiss Erzszi 4, Hollós Gyuri 4, N. N. 1, Povácsay Soma 3, N. N. 2, Semann József 2, Ispravnik Liviusz 6, Világ Mór 10, Neff János 1, Tóth Kálmán 1, Robiesek József Arad 5, Parjesz Lázárné Arad 3, Rössler Károly főhadnagy 6, Schader Mária 5, N. N. 4, Zsulán Sándor 4, Pastyán Viktoria 4, Simay Sándor 5, Szekeres István 1, Zsulán J. főhadnagy Kürtös 10, nagyságos Sármezey Manóné uró 10, Merkler Manó 4, özv. Demuthné 5, Mladin Vetta 4, N. N. 2, Ballay N. 5, Fischer Mór 3, Kovács Sebestyén 1, Mónus Lajos 6, Pottyén Márton 2, Poncez Katica 1, Hajduk Szever 2, Morár Miklósné 3, Hinoráni Pálné 3, Frisch József 4, Mihó György 2, Bomacán

Tódor 2, Straka Pál 1, Kerpel Albert 3, Opre György 2, Don Tódor 1, Ursz Illés 2, Bulboka György 1, Kovács Béla 1, Schärfer Samueleiné 2, Mokuca Tivadar 1, Mokuca János 2, Csintyán György 2, Karl Mihály 1, Koteser N. 2, Stekl András 1, Polyák Emília 1, Kosztina György 1, Suman István 1, Schönbrun K. 2, Márton István 2, Variya Mihály 2, Variya István 1, Haasz József 2, Hollós Ferenc 2, Hegedüs N. 2, Flattyu N. 2, Gaal László 2, Morodán Simon 16, Olár Gergelyné 2, Ursz Pásku 5, Wittman György 2 korona. Nagyságos özv. Sármezey Manóné urónek ezuton nyilvánítjuk hálás köszönetünket, hogy oly szíves előzékenységgel kész volt a nemes célra a termet rendelkezésünkre bocsátani.

— Könyv- és zenemű ajándékok Kerpelnél. 3691

Károly király Czernowitzban.

Ellenállnak az oroszok a Dnyeszternél.

Czernowitz. Ó felsége ma délelőtt a lakosság határtalan örömjongása közben bevonult Czernowitzba.

Berlin. A Wolff-ügynökség jelenti: Nyugaton nagyobb harci események nem történtek. Bukovinában az előhaladásunk folytatódott.

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik: Az Isonzo-fronton a tüzérségi tevékenység rendkívül megelégnült. A Karszt fensik volt a főcélpontja az ellenséges tüzérségnek, amely gyakran gázlővedékeket használt és messze a front mögötti területeket is tűz alá vette. Repülőink bombákat dobtak tegnap éjjel a polazzi pályaudvarra és táborra. Számos találatot állapítottunk meg.

Bukovinában az ellenfél ellenállása megerősödött. A Dnyeszter és a Pruth között levő síkságon az orosz dacolt támadásunkkal. Bukovina hegyes részeiben hősi és fáradhatatlan csapataink lépésről lépésre tért nyervek. Megszálltak Radaucot, Hadikfalvát, Sokát, Mardvinát, a Szucsava völgyben Szereth város kapui előtt állanak és egy napi ut választja el őket Szucsava várostól. A románok támadása a Kaszinu-völgyben láthatólag gyengült.

Berlin. A Wolf-ügynökség jelenti: A Dnyeszter től délre elterülő erdős dombvidék elhagyása után a szövetségesek egyre jobban közelednek Chotin városhoz. A Szereth és a Szucsava már

teljesen a szövetségesek háta mögött vannak. Ahól az oroszok tartják még a Kárpátokat, mindenféle nehézség mellett is szoritjuk őket visszafelé. A Moldovicán és a Bisztricán történt átkelésrel két nehéz akadályt hagyunk magunk mögött.

Stockholm. Pétervárról jelenti, hogy a tüzérségi orosz hadsereg egyes részei elhagyták a fővárosokat és a legénység nyíltan fellázadt. Számos tisztet meggyilkoltak. A hadsereg parancsnokának Ratkiewicznek kijelentették, hogy ezután ők fognak parancsolni és Kerenszkynak nem engedelmességek, most az elárulta a forradalmat és minden egyes parancsa ellenében áll a forradalom és demokrácia szellemével. Követelték, hogy Kerenszkyt állítsák haditörvényesség alá. Radkiewicz táviratban fordult Kerenszkynak, a főparancsnoksághoz és a katonai tanácsnak segítségét és utasítást kérve. A miniszterelnök válaszolta, hogy fegyveresen kell elnyomni a lázadást.

Lemberg-i lengyelek árulása.

— Az Aradi Közlöny tudósítojától. —

Édíg ismeretlen részleteit leplezi le a Pétervárról megjelenő „Ziednik Petrogradski” című lap az oroszok lemberg-i tartózkodásának. A leplezésüket a lemberg-i nemzeti múzeum és városi levéltár igazgatója Csolovszky Sándor dr. teszi közzé, akit az oroszok Lemberg kiűrésékor tuszul magukkal hurcoltak és a száműzetés minden keservét megismertették vele. Csak a forradalom kitörése után jutott több szabadsághoz és legutóbb Pétervárról előadást tartott az oroszok lemberg-i tartózkodása által szerzett saját tapasztalatairól.

Különösen figyelemreméltó az, amit az ugynevezett lengyel nemzeti-demokraták magatartásáról mond el. A lemberg-i lengyelek az orosz urak alatt a legrettenetesebb morális arculcsapásokat ezektől a saját testvéreiktől kapták. A vezetőjük Grabszki Szaniszló tanár volt, akinek a lapja a „Szlavo Polszkie” úgy viselkedett, hogy az orosz kormányzó azonnal pártfogásába vette. Ugyanazok a férfiak, akik 1914. augusztusában a legelső lengyel nemzeti tanács felhívását aláírtak és résztvettek a légiók szervezésében és akik a Szlavo Polszkieben a cárizmus elleni harcot hirdették, alig vonultak be az oroszok kezdték gúnyolni a légiók megszervezését. A lap mindennap olyan cikkeket hozott, amelyek Lembergben undort és utálatot kellettek még a leghiggadtabb nemzeti demokraták körében is. A Gazeta Wiecorna, amely ez ellen kikelt azzal lakolt, hogy munkatársait Szibériába küldötték.

— Csodálkozással olvastam — mondotta az előadó — 1917 áprilisában a moszkvai Gazeta Polszkiában Grabszki tanárnak egy cikkét, amelyben kijelentette, hogy ő és politikai barátjai már 1912-ben elhatározták, hogy háboru esetén Oroszországgal tartanak. Megerősíthetjük, hogy a lemberg-i tuszok bebörtönözését Oroszországban Grabszki tanár és az ő nemzeti-demokrata elvtársai sürgették legjobban. Hiszen mikor Kiewbe vittek bennünket, már nem tudták az oroszok, hogy tulajdonképpen mit kezdjenek velünk és honfitársaim Grabszki tanárral az éhükön, adták azt a tanácsot, hogy tartsanak bennünket vissza, mert így ő majd a háboru után büntetlenül visszatérhetnek Lembergbe. Végül rá kell mutatnom arra a katasztrófális eseményre, hogy a Szlavo Polszkie néhány nappal az oroszok visszavonulása előtt felhívást hozott a lap élén, amelyben felszólította a kato-

naköteles korban lévő lebergi férfiakat, hogy három napon belül hagyják el a várost és a lap arra hivatkozott, hogy ezt a lebergi orosz kormányzó parancsára teszik. Megállapítottuk, hogy ilyen parancsot sohasem bocsátott ki a kormányzó. A felhívás pánikot keltett a lebergi ifjúság közt, amely nem tudott utána járni a dolognak és ennek az lett a következménye, hogy még ma is sok lengyelországi ifjú bolyong Oroszországban, akiket az említett lap ösztökélt a szökésre.

Grábszki tanár és a hírhedt Dudikiewitz, mindennapos vendégek voltak Bobrinszky gróf előszobájában. Eulogius orosz püspök, akit Galicia megtérítésére küldött a cár, egy kis kézi táskával érkezett Lembergbe és a városból távozva Szarszki urnak összes batoraival és ingóságaival együtt hagyta azt el, mert lebergi tartózkodása idején ennél a dúsgazdag lebergi patriciusnál lakott. Ugyátszik, hogy a püspök ur ragaszkodott „kedves emlékeihez“.

MOZGÓKÉPSZINHAZ.

* A titokzatos árnyék. (Max Landa kép az Apollóban.) A Max Landa sorozat mindenkor igen kedvelt márka volt a közönség előtt, mert ezek a Nordisk filmek rendszerint valami új meglepetést hoztak, úgy esemény mint kiállítás és rendezés dolgában. A mai kép Nemó dr. detektívnek egy nyomozását mondja el nekünk igen szemléletes és idegfelesztő részletekben. Végtelen ügyesség, leleményesség és a helyzeteknek kitűnő fordulata érdekessé és izgatóvá teszik a drámát. A kép kivétele is elsőrangú, mint minden ami Nordiskéktől kikerült — Ugyancsak a Nordisk grár márkája alatt egy kitűnő Teddy kép, „A bérlet férj“ címen is szerepel a műsoron, erről a társadalmi vigjátékról elég annyit megjegyeznünk, hogy ötlet, kiállítás és rendezés, dolgában, nem marad a többi Teddy kép mögött. 3

SZERKESZTOI UZENETEK

G. V. Az említett évfolyambeli sorozása ugyanúgy történik mint más alkalommal. Aki fegyveres szolgálatra alkalmas, azt besorozák, aki alkalmatlan az itthon marad. Segéd-szolgálatra nem minősít a bizottság.

A szerkesztésért felel:

Stamber József.

NYILTTÉR.

Istenben boldogult drága halottunk
bisztriczey Bisztriczky József

lelki üdvéért az engesztelő szent-mise áldozat f. hó 8-án, szerdán reggel 8 órakor fog a főszent. Minorita-atyák szent-egyházában az egék urának bemutatni. Arad, 1917. augusztus hó.

Özv. bisztriczey Bisztriczky Józsefné és gyermekei.

5196

Minden külön értesítés helyett.

Steiner Samu a saját, valamint gyermekei Miklós, Béla és Jóska, úgy az özszesz rokonság nevében kimondhatatlan fájdalommal tudatja, hogy forrón szeretett felesége, illetve drága édesanyjuk

STEINER SAMUNÉ

szül. KLEIN MATILD

csütörtökön, augusztus hó 2-án, életének 48-ik évében váratlanul elhunyt.

Fajdalmunk leírhatatlan. — Emlékét sehasem feledjük.

Borosszébes, 1917. aug. 5.

5175

Köszönetnyilvánítás.

Örökké felejthetetlen drága jó leánykánk elhunyt alkalmával ért rettenetes csapásban, kik igaz részvétellel osztottak mértetlen fájdalomunkban fogadják nagy köszönetünket.

Az aradi Mária-kongregáció elnöke: Monay főszentelő Ur áldásához látogatásai, rokrok, ismerősök nagy részvéte jóleső ir fájó sebeinkre.

Még egyszer hálás köszönettel a

5189

DRUMMER-CSALÁD.

CSAK

RÁDIUM

SÓSBORSZESZT
használjunk test és egészség-
ápolásra.

Nagy üveg ára	K. 6.60
Közép üveg ára	K. 3.20
Kis üveg ára	K. 1.20

Gyártja:

A Dunántúli Gazdas. Szeszgyárosok
Szeszfinomító Rt. részvénytársasága
Nagykanizsán. 4981

Ecelet,

gyertyát,

gyufát,

cirokseprőt

minden mennyiségben szállít:

Gonda Nándor

áruforgalmi vállalata, Péván. 5069

Gépoiaj,

Hengerolaj,

Tovotte gépzsir,

Kocsikenőcs,

állandó nagy raktár

112

Hubert József

Arad.

Telefon 262. szám.

Láb- és kézizzadás

biztosan és leggyorsabban elmúlik, a „Peppo“ folyadék és „Peppo“ hintőpor segítségével.

Szárit! . . . Szagtalanít!!

Peppo folyadék ára használati utasítással 1 kor. 20 fill.
Peppo hintőpor 1 kor. — fill.

Katonáknak Szőrvesztő-

fontos tudni, hogy

ruhatetük

klirtására legjobb szor. PETRIS
folyadék, ára 2 kor. — HADAR
hintőpor, ára 2 kor.

Szőrvesztő-

Depillor.

E kitűnő, a maga nemében páratlan szerrel minden alkalmatlan szőrt a nyak, arckörül, stb. minden fájdalom nélkül pár perc alatt okvetlen eltávolítható. Ara utasítással 1 kor.

Fentl. szerek kaphatók a kizárólagos készítőnél:

Hajós Arpád gyógyszer-tárában

Arad, A. G. U. 23. szám.

A szépségápolás titka a felhasznált széplőszerek helyes megválasztásában rejlik!

Rozsnyay kitűnő Serail arc-szépítő különlegességei

mind kipróbált jó hatású készítmények, amelyet bárki bizalommal használhat.

Rozsnyay Serail arckenőcs. Kis tégl. 1.50 kor. Nagy tégl. 2.50 k.

Rozsnyay Serail krémje nappali használatra. Egy tégl. ára 2 korona 50 fillér.

Rozsnyay Serail szappan. Egy darab 3 kor. 50 fill.

Rozsnyay Serail Aropora. Lehellet finomság. Crém, fehér, rózsás és testápolókban. Egy dob. ára 2 korona

Kiváló finom illatszerek. Gyöngyvirág, Ibolya, Loin du bal, argona, piros rózsás, Serail. Uvegje 1 kor. 50 fillér.

Kapható a készítőnél.

1845

Rozsnyay Mátyás gyógyszer-tárában Arad, Szabadság-tér.

Vízkelet, izza-
da, papécs,
Mehémia, rök
és sörbör, bor,
lekvény, daganat
és sebek ellen
biztos és gyors
hatású szer.

**Boroka-
herócs.**

Uram piszkát és
tömjén szagát
elűzi. Kis tégely.

30 K. Hozzájárulástól mentes. Ár: 10 K. Hozzájárulástól mentes. Ár: 10 K. Hozzájárulástól mentes. Ár: 10 K.

Aradon kapható: Szent Földes Elemén és Földes és Bécs gyógyszerészeknél.

Végzett fogtechnikusnő

gyakorlattal, előkelő fog-
orvosi laboratóriumban

állást keres.

Cím a kiadóban. 5081

**Veszünk
Vadgaztanyját**

bármely állomáson. Araján-
latot mennyiség megjelölés-
sel kér: 5107

**Károly Zsigmond
és Márton**

Arad. Telefon 918.

Házeladások,

valamint kisebb és nagyobb birto-
kok eladását, parcellázását köz-
vetíteni vállalkoz. Az ország min-
den részében előjegyzve kis- és
nagybirtokok. Aradon magán- és
bérházak. Ajánlatokat, megbízás-
kat kér

Halmi József

adásvételi közvetítő iroda.
Lakás: Deák Ferenc-u. 5.
Telefon 726. 2369

Cognac:

Keglevich,
Békány,
Marty,
Adriatika gyártmány,

valamint likőr, rum- és valódi
erdei

Málna-szörp

palackokban beszerezhető nagy-
ban és kicsinyben 2055

Weiszberger Samuel

átadásnál

**Körösvölgyi Pálinka-
raktár**

Arad, Andrassy-tér 5. Telefon 651.

FOG. MOHR JEANNETTA
vizsg. fogtechnikusnő

aki 20 éven át a legnagyobb világhírességek, mint Newyork, Berlin és Bécs-
ben a fogászati téren legjobb sikertel működtetett, tisztelettel értesítem a z.
é. közönséget, hogy helyben: Luther Márton-utca 1. sz. a. II-ik em.
egy a mostani kor igényeinek megfelelő **fogászati műhelyt**
nyitottam, ahol legújabb berítet és amerikai módszer szerint kezdem bete-
geimet, fogluzás teljes érzéstelertéssel (fogasztás után) Aranyhídak, arany-
koronák, mindennemű kaucsuk fogazatok, **szépadlás nélkül és léptezéssel.**
Arany, ezüst, amalgám, porcelán és cement tömések (lemez), **prémek** díj-
szabás mellett készíttetnek. Becces pártfogásokat kérve **tisztelettel Mohr**
Jeannetta, vizsg. fogtechnikusnő. Rendelő órák: d. e. 9—12-ig, d. a. 2—7-ig.
Videkiek 24 órán belül kielégíttetnek. 491

Az Arad- és Hunyad-megye határán lévő

ALVÁGZA GYÓGYFÜRDŐ

természetes kénes hőforrásai 4695

csont- és ízületi gyógyítások

csúzt, reumat. készvényi, csontszűt, lobosodást és külön-
böző női bajokat. Felvilágosítással készséggel szolgál:

BERKOVITS, fürdőtulajdonos.

Mélyen tisztelt Réziaszony!

„EFFENDI“ Seprő a legjobb munkát végzi,
mert a seprők legjavát képzí.

„EFFENDI“ Seprővel ha kísérletet tesz,
életében más seprőt nem vesz.

„EFFENDI“ névvel ügyelni kérem,
a mi látható minden seprőnyelen.

„EFFENDI“ Seprőt fűszer-, festéküzletekben tartják,
hol vásárlását örömmel várják.

4497

Magyar gyógyborok

Kitűnő minőségű hegyaljai fehér
édes borral készítve.

Vasas chinabor. Elsőrangú minőségű, vörképző
gyógybor, vérszegények, láb-
betegek, éppkoros gyermekek számára kiváló erősítő szer. Bona-
a chinin- és vas nagy gyógyereje kiválóan érvényesül. Kis
palack ára: 3 korona 60 fillér. Nagy palack ára: 6 korona.

Condurongó bor. Kiváló gyomorerősítő szer,
finom fűszeres íz, szon-
gáló, a gyomorra és belekre jótékony hatást gyakorló gyógybor.
Gyomorbetegnek részére és ott, ahol a condurongó kéreg ja-
vaiva van. Egy palack ára: 4 korona.

Pepsin bor. Gyógyító a pepszin és a sósav jó tulaj-
donságait és kiválóan alkalmas a most
nehézsen beszerezhető Acidos pepszin helyettesítésére. Gyenge
emésztésnél igen ajánlható. Egy palack ára: 4 kor. 60 fillér.

Kapható a készítőnél: 1845

**Rozsnyay Mátvás gyógy-
szertárában Arad, Szabadság-tér.**

**Matteine-féle
patkány- és egérintás**

ajánlás szerint.
Patkány- és egérintáshoz ajánlek
patkány- és egérintószert bacil-
lust. A XX. század legmegbíz-
hatóbb patkány- és egérintőszere,
csak patkányt és egéret öl meg,
emberre vagy állatra nem veszé-
delmes, tehát mindenképp elhelyez-
hető.

A patkány- és egérintó bacillus
árát:

1 kis adag 2—300 patkány ki-
irtására 12 K.

1 nagy adag 3—600 patkány ki-
irtására 20 K.

„Matteine“

vegyészet laboratórium
Arad, Beres Benji-tér 1. szám.
Telefon 10—45. 501

7978—1917. DÍJ. HIRDETMÉNY.

A m. kir. kereskedelemügyi mi-
niszter ur 34244—1917. sz. rende-
letével Arad város részére augusz-
tus hóra megállapított petroleum
kontingens leszállítván, felhívom
Érdekelteket, hogy petroleum izé-
nyveiket az utalványok kiállításá
céltólól folyó hó 8-ig hivatalomnál
kizárólag írásban annál inkább je-
lentsek be, mert későbbi bejelen-
téseket tudomásul nem veszek.

Megjegyzem, hogy utalványok
csakis közérdekű célokra, továbbá
mezőgazdasági, bányászati és
ipari (házi ipari) üzemek folytá-
tásához nélkülözhetetlenül szük-
séges világitó közközi kiszolgálta-
tására fognak kiadni. Lakás vilá-
gítás céljaira pedig egyáltalában
nem.

Arad, 1917. augusztus hó 2.
Variassy polgármester.

16876—1917. Kf. HIRDETMÉNY.

A m. kir. miniszteriumnak a
lenfonal és lenkócfonal készletek,
továbbá a len- és félénszövet kész-
letek bejelentésének, valamint fel-
dolgozásának és forgalomba ho-
zatalának újabb szabályozásáról
szólvó 299—1917. M. E. számú ren-
delet módosítása tárgyában kelt
43969—1917. sz. rendeletét a kö-
vetkezőkben teszem közzhírré.

1. §.
A len- és lenkócfonal készle-
tek, továbbá a len- és félénszövet
készletek bejelentésének, valamint
feldolgozásának és forgalomba
hozatalának újabb szabályozásá-
ról 299—1917. M. E. sz. alatt
kiadott rendelet (1. a Budapesti
Közlöny 1917. évi május hó 10-ik
napján megjelent számában) 2.
§-a olyképp módosítottik, hogy
az 1917. évi május hó 31-ik napja
után két havonként teljesítendő
készletbejelentések újabb intézke-
désig az 1917. évi július, szeptem-
ber, november hó (és így tovább)
utolsó napja volt állapot szerint
mindenkör a reá következő hónap
(augusztus, október, december hó
és így tovább) 10-ik napjáig kül-
dendők be a Istenipar bizottság ut-
ján a kereskedelemügyi miniszter
hez.

2. §.

A 299—1917. M.E. számú ren-
delet egyébként érintetlenül ma-
rad.

Arad, 1917. július hó 18.

Gréen, főkapitány.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díjat az alábbiak szerint számoltunk.

Minden szó hirdetését ára 3 fillér. Vastagabb betűkkel 10 fillér.

A vastagabb betűkkel kívánt szavakat aláhúzással kell jelezni.

A legkisebb hirdetés ára 1 korona.

Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. Hirdetéseket délután 1/2 5 óráig veszik fel.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Levelezés.

Augusztus 14. 5198

Kérésed teljesítem, kérék mentől előbb. Gízinek mondd meg, hogy haza megysz, nehozy varami követé essel alijon elő. Irját bővebben. Ha fogadásodat meg ar-tod, meglesz az öröm. Szeretném, ha au-gusztus hó első vagy legkésőbb második felében már itt lennél. Kívétel nélkül min-dent becsomagolni és feladni. Ölel Jenő.

Endrém

vasárnap délfben kulturpalotánál kereste-lek. Fogorvosnál voltál? Ölel csokot Har-madik sor. 5181

Fiatál,

szépnek mondott nő, oly nemes szívű korrekt uriember tisztességes ism. rcsé-gét keresi, ki némileg támogatná. Leve-letek „Fehér róza” jellegére kér. 5192

Alkalmazást keres.

Úgyes házi-varrónő

ajánlkozik napi 3 koronáért vidékre is. Trombita-utca 19. 5177

Jó házból

való vidéki leány, gyermekek mellé ajánl-kozik. Sz. P.-né, Lippa, 408. sz. 5169

Pénztárnoknői

vagy ehhez hasonló bizalmi állást keres-kaucióval rendelkező 30 év körüli nő, ki-nek férje hadús van vonulva. Cim a ki-adóban. 5186

Könyvelőnő

magyar levelezéssel, gépirással, önálló megbízható munkaerő, mielőbbi belepésre állást keres. Megkeresés-eket a kiadóhi-vatalba kérek „Szorgalmas” jellegére. 5185

Úgyes varrónő

a legjutányosabb áron vállál női felső-ruha varrást. Batthyány u. 7, lent az ud-varban. 5187

Bejárónő

ajánlkozik egész napra. Szíves megker-e-sést Árpád-tér 4. a. a. kör. 5190

Házrozs/ősnők

ajánlkozik magános urhoz vidéki fiatal intelligens nő. Választ „Szorgalmas” jel-legére a kiadó továbbít. 5151

Gazdasági teendőiben

teljesen jártas rokkant katona bármilyen gazdaságha ajánlkozik. Cim özv. Hajdu Lajosnéál Domány-u, 1. sz. 5150

Teljesen hadmentes

50 év körüli megbízható egyén bármi-nemű irodai, pénzüari, vagy ehhez ha-sonló állást keres azonnali belepésre. Kaucióval rendelkezik. Cim a kiadóhi-vascularban. 5183

Alkalmazást nyer.

Kis családnak

mindenes főzőnő, vagy házvezetőnő ke-restetik. Cim a kiadóhivatalban. 5179

Ház vezetőnő

egész marános, 40-50 év körüli, két-tagu családnak felvetetik. Jó bánásmód biztosítva. Cim a kiadóban. 5178

Korcsok

gazdasági munkában gyakorlott kis csa-ládu munkást azonnali belepésre. Czikle, József főherceg ut 13. 5182

Majoregárdát,

hadmentest, kiscsaládot keresek októberi avagy előbbenti belepésre. Hosszabb gaz-dasági gyakorlattal bírók előnyben résse-sülnek. Ajánlatok bizonyítványok, árszám-olásokkal és fizetési igények megjelölésével 1/1. Szlovák Gyula, Temesfűzfut u. p. Temes-fűves címre küldendők. 5174

Irodistans,

ki a gyors- és gépirásban, könyvelésben, számadások készítésében teljesen jártas, jó kézírással, alkalmazást nyer, azonnali belepéssel: Vajda Zsigmond kunagotai gazdaságában u. p. Magyarbányhegyes sor.

Gőzüzemi igazgatóhoz

gyakorlott kedves kerestetik. Hő-nívesz faterap, Nagyhalmagy. 5118

Korcsok olyan leányt,

ki már üzletbe alkalmazva volt. Jelent-kezni Markovits Ida Arad, Varjassy La-jos-utca 52. 5110

Hozományvétel

keresünk pankotai vasutüzemünk részé-re. Bővebbet Hazai Fatermelő R. T., Boros Bényi-tér 20. 5146

Újság

kthordó és árusító felvétetik az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. Lehet asszony is, vagy rokkant katona. 5010

Szakkész

jó bizonyítvánnyal felvétetik. Zrínyi-u. 2, 1. em. 4953

Két műszerkereskedő-egész

azonnali belepésre ugyesintén egy bolti-vezető felvétetik. Cim a kiadóban. 5138

Gyermektelen hámecesterpárt

vagy ház-msternőt keresünk augusztus 15-re. Hazai Fatermelő R. T., Boros Bényi-tér 20. 5145

Lakást keres.

2 egymásba nyíló

utcai butorozott szoba külsőbelső-rukkal, szeptember 1-re kerestetik. Aján-latok ármezjelöléssel a kiadóhivatalba kéretnek 5186

3-4 szobás

modern lakást keresek november 1-re. Cím a kiadóba kérek. 5194

Kiadó lakás.

Három szobás

butorozott lakás összes mellékhelyiségek-kei kiadó. Érdeklődni lehet Fábian-utca 1, II/9. 5108

Vétel és eladás.

Fontosabb tárgyak

megvételre kerestetik. Cim a kiadóhi-vascularban. 5190

HOMOK

finom, vagy kavicsos, házhoz szállítva megrendelhető Porczánánál, Szent Pál-utca 14. sz. alatt. 4936

Bármilyen

elleni szer, Tükör kapható egyedül Vajdits gyógyszerertáron, Ferenc-tér. Kis úveg 190 kor., nagy úveg 3-50 kor. 2847

Bélyeggyűjtsők

részére új nagy választék érkezett Deák Béla könyvkereskedésébe Arad, Porray-utca. Telefon 902. 4421

Vessék

uraktól levetett férfi ruhát, valamint min-denféle egyenruhát a legmagasabb áron. Vidékre is elmegek. Bleier Ignác, Bocská-utca 1. 761

Tégla

ómisé-éghen, nagy es kis mennyiségben, utányos áron kapható. Jiraszek Iroda Lovarda-u. 1. szám, telefon 1087, vagy Lázár Irod., Ha-szinger-utca 5. szám. telefon 747. szám. 3788

Vessék

használt, átfurt, bors, sörös, ásványvizet es hordó dugókat 6 koronáért kilogram-montón. Kuldsmenyeket az Aradi Köz-löny továbbít. 5000

Szőlő-prés

nagy, erős, eladó. Vágóhidutca 30. 5117

Magánjárt,

eredetit, 10-12 lőerejűt vennék. Cim a kiadóban. 5054

Buzassalmon

házhöz szállítva, eladó. Cim a kiadóhi-vascularban. 5052

3 koronát

fizetek egy gram legfinomabb aranyért. Zálogcédulákat a legmagasabb áron ve-szek. Brandes órá- és órászerész Jó-zsef főherceg ut 12. szám. (Lutheránus templom mellett.) 5103

Ászokhordók

30 hl. olasz és tölgy 4-7 hectolite-esek, több kisebb faülcser, fertály 6 literes rézsűrű asbeszittel, rézsap palackozó-val, azonnal eladó. Schaffer, Körös-hányra. 5137

Egy új használt egyenáramú

3 1/2 lőeres motor eladó. Bővebbet az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

Használt ólom

megvételre kerestetik. Bővebbet a kiadó-hivatalban. 7892

Ingatlan.

Úri magánház

részben új es teljesen jókarban, kényel-mes nagy lakással, sok mellékkegyiséggel, villanyvilágítással, gyönyörűen be-festett udvarral, óriási gyümölcsös, szőlő-, róza-ugasos, veteményes kerttel, eladó. Üdülé-re és gazdálkodásra kiválóan alkalmas. Purgly L-u. 118-120. 5122

Em letes ház

az Eötvös-ugában szabad kézből eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban. 5171

Eladó

egy kisebb egyemeletes ház a Fő-ut kö-zelében. Cim a kiadóban. 5194

Eladó

egy szép sarokház kerittel, a belvárosban. Cim a kiadóban. 5183

Porcányi-utca 6-8.

szánu ház 1500 m² kerittel eladó. Érdek-lődni ugyanott. 4857

100 hold tanyai birtok

egy tagban, műut mellett. Aradtól 9 km-re eladó. Cim a kiadóban. 5053

Bérbáz

elköltözés miatt eladó. Tudakozódni Var-jassy Lajos utca 150. 5127

Eötvös utca 17.

és Szabadság-tér 4. sz. ház eladó. 5192

Üzletek.

Eladó

egy teljes borbélyüzlet berendezés. La-puska Demeter, Arad Söze. 5191

Főtérén

divatszalonnak megfelelő üzlethelyiséget kérbevennek. Cim Georg Emilné, Munár. Temesm. 4897

Üzlethelyiség

hozzátartozó 2 szobás udvari lakással azonnal, esetleg nov. 1-re kiadó. Cim a kiadóban. 5172

Pécskati-ut 1.

(vasuttal szemben) Grünhut-féle vendéglő és szálloda azonnal eladó. Bővebbet ugyan ott. 5112

Oktatás.

VI. vagy VII. oszt. gimnázista emmens tanulót, kinek a tantáshoz nagy kedve van, 1. osz. gimnázista es IV. oszt. elemista fiám mellé instruktornak kere-sek. Polak Sándor, Nádor-utca 14. 5173

Javító-, pát-

és magánvizsgálatokra, felelősséggel elő-kesztünk. Izs. Flunternáus, Mikos Ke-ltema-u. 8. 5047

Tanítónő úri családnál

külön szobát es teljes ellátást keres szept. 1-re. Cim a ki-adóban. 5120

Ellátás.

Iskolás fiukat

teljes ellátásra fulveszek, minden iskolá-hoz közel. Ugyanitt egy cimbalom eladó Szabadság-tér 12 II. 19. 5119

Iskolába járó

intelligens urilánykákat teljes ellátásba veszek. Özv. Dr. Balogh Benőné, Kiss-u. 5/a. sz. 5059

Gyógyászat.

Hehs Vass chinaborn.

Suvero szor vérszegénység, sápkór, szé-dülés, a vérszegénységből eredő ideg-sajek, étvágytalanság, gyomorbántalmak, láz, általános gyengeség ellen. Paratka vértisztító es vérszűrő, biztos évszer ma-lárius fertőzések- es minden infekcióból eredő meg- betegedés ellen ugy feleltet-nek, mint gyzermeknek. Ára 5.- kor. Hehs gyógyszerertár, Földes gyógyszerertár. 12

A drága vanília

teljesen pótolja a pompás zamatu Vanil-lon, egy zacskó ára 14 fillér. Cukrászok-nak, vendéglősöknek nélkülözhetetlen. Föld-es gyógyszerertár, Hehs gyógyszerertár. 12

Rész es vizkeletesség

elleni feher kenőcs kapható egyedül Ferenc-téri Vajdits-gyógyszertárban. Kis-tégely 2 korona, nagy tégely 3 korona 50 fillér. 6171

Árverési hirdetés.

Alulírott zárgondnok ezennel közhírré teszem, hogy a kezelésem alatt álló es a nagyvárjasi 95. számú fiókben A. I. alatt fel-vev Szederhát község határában fekvő, mintegy 126 katasztrális hold területű ingatlant a folyó gazdasági évre a szederhátli isko-lóban 1917. évi aug. hó 15-én dél-előtt 9 órakor megtartandó árve-résen a legtöbbet ígérőnek ha-szonpérbe adni fogom. Kibírástási ár 8160 korona, melyen alul ha-szonpérbe nem adható. Közlelbbi feltételek nálam megtudhatók. Szederhát, 1917. augusztus hó 6-6n.

Molnár Máttyás, zárgondnok.

Magyar királyi államvasutak.

Menetrend.

Ervényes 1917. év június hó 1-től. Aradról Budapestre indul: Gyorev. reg. (csak katonáknak) 8:01 Személyvonat délelőtt . . . 11:18 Személyvonat este 6:43 Aradról Budapestre érkezik: Gyorv. d. u. (csak katonáknak) 1:25 Személyvonat este 8:20 Személyvonat reggel 6:45 Budapestről Aradra indul: Gyorsvonat délután 2:10 Személyvonat reggel 7:50 Személyvonat este 9:30 Budapestről Aradra érkezik: Gyorsvonat este 7:18 Személyvonat délután 4:49 Személyvonat reggel 6:58

Kifutófiu

Jó fizetéssel felvétetik.

Bővebbet a kiadóhivatalban.